VIERDE JAARGANG. No. 2. 1 APRIL 1914.

DE SWASTIKA

DRIEMAANDELIJKSCH TIJDSCHRIFT VOOR DE STUDIE VAN SYMBOLIEK, VRIJMETSELARIJ EN AANVERWANTE ONDERWERPEN

KALK EN STEENEN.

Maçonniek Holland op zijn allersmalst. "Het tegenwoordig Hoofdbestuur bestaat, voor het meerendeel, uit hoogst achtenswaardige mannen, die eveneens voor het meerendeel vertrouwensvolle posities innemen. Van geen enkelen hunner kan echter worden gezegd dat het die krachtige typen zijn, noodig om eene achteruitgaande zaak, welke, zooals ik uit de tweede uitgaaf van Professor Bollands boek ontwaarde, ondanks groote bezittingen nog met finantieele moeilijkheden te kampen hebben, er krachtig bovenop te werken, en ook onder hen die zich in de Loge Hiram Abiff gereed houden om later de taak van Hoofdbestuurder op zich te nemen, vindt men ze even weinig" . . . Aldus Br.·. Justman Jacobs in zijn pas verschenen "Open brief aan den weleerwaarden Heer Ds. H. van Assendelft, Redacteur van het Maçonniek Weekblad" [1]). Nu dat wisten wij en dat het Groot-Oosten, wat betreft Br.·. Van Assendelft die zich wederom in een leelijk wespennest gestoken heeft, zal denken: "Bewaar mij voor mijn vrienden", dat weten wij ook. (Br.·. Van Assendelft is er ditmaal niet op uit geweest om de alleen-wasch-echtheid zijner Orde aan te prijzen maar om "aan mannen van hoog intellect in Nederland de vraag te stellen wat hun oordeel is over de Vrijmetselarij".) Br.·. Justman Jacobs schrijft daarover verder: ". . . de meest ondoordachte, impulsieve, en onpolitieke daad die ooit in de Vrijmetselarij onder het Groot-Oosten der Nederlanden is gepleegd. . . . Ik bedoel hiermede Uw initiatief tot het instellen van een enquête, om aan de mannen van hoog intellect in Nederland de vraag te stellen, wat hun oordeel is over de Vrijmetselarij . . . . De door U in Uw blad openbaar gemaakte antwoorden, met inbegrip van hen die de openbaarmaking verboden, de Heeren Dr. D. Bos, Prof. Dr. H. Brugmans en Mr. S. van Houten, hebben duidelijk aangetoond dat de heden-

[1]) Verkrijgbaar bij den schrijver, Poten, Den Haag.

daagsche Vrijmetselarij onder het Groot-Oosten der Nederlanden door de mannen van gezag in Nederland, is *veroordeeld*.

... Of, vraag ik mij af, was dit wellicht een nieuwe poging, na de vele, door het Hoofdbestuur beproefd en mislukt, om mannen van talent, stand en vermogen, wederom aan de Vrijmetselarij onder het Groot-Oosten der Nederlanden te verbinden, en heeft het U wederom gebruikt als propagandist? Wanneer dit het geval is, dan is het fiasco nog grooter, want reeds het boekje dat U voor een paar jaar hebt uitgegeven en waarmede U eveneens hebt getracht, natuurlijk onder sanctie van het Hoofdbestuur, het dalend ledental te vergrooten en de gezonken belangstelling op te heffen, was niet veel meer dan een wanhoop-reclame van den winkelier die de concurrentie vreest, den concurrent in casu den schrijver van het tijdschrift „*Swastika*". Mijne kleine brochure 'Theosofie en Vrijmetselarij' was daarop reeds een antwoord."

Zooals ik zei, dàt wisten wij en ook wisten wij dat nu geen enkele positieve poging om eigen Orde aan te prijzen, uit te breiden, enz. lukt, het Groot-Oosten — laten we liever zeggen het Hoofdbestuur daarvan — begint te zwenken in de goede richting nl. om eens *leven* te brengen in de Orde, iets te reorganiseeren, iets tot stand te brengen en ook om een voorzichtigen stap te doen in de richting van "de vrouw in de Vrijmetselarij". Voorloopig dit laatste nog wel met "zuster"-bijeenkomsten, later adoptie-loges en zoo zachtkens aan verder. Maar dat geeft *op het oogenblik niets*. Dan maar eens negatief aan het werk, d. w. z. afbreken van dien lastigen "Ordre Mixte"! En wat doet me daar nu dat Hoofdbestuur?!

Gaat reclameeren bij de "Grande Loge de France" over het "echten" van Dr. Georges Martin (n.b. een stichter van verscheidene loges, Vén. d'honneur ad vitam dezer Orde!!) en van H. J. van Ginkel en andere leden van den Ordre Mixte die bij de genoemde Grande Loge geregulariseerd waren en die nu op grond van de bestaande relaties als "echt" te erkennen waren. De Grande Loge wordt dus beleefd verzocht op grond van de vriendschappelijke betrekkingen, om ons weer "onecht" te maken!! Met Dr. Georges Martin was zooiets natuurlijk te belachelijk, maar in de andere gevallen was het waarlijk bijna gelukt. Dat wil zeggen, het hangt nog. Zoodra wij "onecht" zijn, zijn er al weer drie loges gereed om

ons weer te "echten". Zoo iets is ten slotte een groote propaganda voor onze Orde, dus heeft men er graag een paar reisjes naar Parijs en veel correspondentie voor over. En onderwijl verzamelt men een aardig dossier dat eenmaal in een open brief een schitterend licht zal werpen op het intellect, de breedte van opvatting en de maçonnieke broederschapsdenkbeelden van het Hoofdbestuur van het Groot-Oosten der Nederlanden! Waarlijk, 't wordt tijd dat de BB.·. in die Orde zich eens laten hooren hoe zij denken over de bekrompenheid van hun Hoofdbestuur. Het geeft hun een min aangenaam cachet van bekrompenheid en fanatisme bij onze buren.

Want er was al zooveel aan dit alles voorafgegaan. Op een banket van den Sup.·.·. Cons.·.·. Univ.·.·. Mixte op 22 September 1912 was door een *der meest bevoegde organisators* der Intern.·. Maç.·. manifestatie in Aug. 1913 eene uitnoodiging tot de leden onzer Orde gericht, bij die manifestatie aanwezig te zijn en daarom waren de stichter der Orde, de Gr.·.·. Meesteres, verschillende Generaal Groot-Inspecteuren en tal van BB.·. en ZZ.·. onzer Orde op reis gegaan om aan deze manifestatie deel te nemen. Deze allen waren gegaan op uitnoodiging van de Gr.·.·. Meesteres, die *de voorzorg had genomen om voor zij de uitnoodigingen verzond, den tekst daarvan voor te leggen aan den Z.·.·. V.·.·. Br.·. organisator*, die op 22 September 1912 p.·. s.·. de invitatie had gedaan.

Daar door deze Z.·.·. V.·.·. Br.·. geen bezwaar was gemaakt noch tegen den vorm waarin de uitnoodiging was gesteld noch tegen de daaraan voorafgaande beschouwingen, bleef die in September 1912 gedane uitnoodiging dus van volle kracht *en werd nimmer ingetrokken.*

Maar jawel, de Z.·.·. V.·.·. Br.·. organisator had niet gerekend op het conservatisme van het Hoofdbestuur van het Groot-Oosten der Nederlanden en moest *zijne uitgenoodigde gasten* mededeelen dat zijne voornaamste medegastheeren te zeer tegen de "vrouwen-orde" waren. En daar stonden de *gasten* waarvan enkelen uit Parijs naar Den Haag waren gereisd om aan de uitnoodiging gehoor te kunnen geven! En de Z.·.·. V.·.·. Br.·. organisator sloeg een figuur als modder, dat hem in zijn vaderland nog vele onaangename oogenblikken bezorgde.

Niet tevreden met het weigeren van *uitgenoodigde gasten* ging het beleefde Hoofdbestuur bijna zoover om de BB.·. Dr. Georges Martin en Van Ginkel, *afgevaardigden* eener Loge van de "Grande Loge

de France" den toegang te weigeren. Dit gelukte slechts gedeeltelijk. 't Zou te kras geweest zijn. Maar ze mochten alleen bij één bijeenkomst zijn, ('t was *te vol* voor de andere) en daar geschiedde het volgende: Nadat de ingeschreven sprekers het woord hadden gevoerd op de Pl.·. Bijeenkomst van Zaterdag 23 Augustus, vroeg Br.·. Dr. Georges Martin, V.·. M.·. van de R.·.L.·. "Denis Papin" No. 445, van de Gr.·. L.·. van Frankrijk, welker afgevaardigde hij met Br.·. Van Ginkel, lid van dezelfde Loge, was, het woord, dat hem werd toegestaan.

De Z.·.·. V.·.·. Gr.·.·. M.·.·. S. M. Hugo van Gijn: "Ik geeft het woord aan Br.·. Georges Martin".

Br.·. Georges Martin: "Z.·.·. V.·.·. Gr.·.·. Mr.·.·. en gij mijne BB.·., het eenstemmig applaus, dat de woorden van Vrede en Broederschap, gesproken door al de BB.·. die voor mij het woord voerden in naam van het gastvrije Nederland — op welks grondgebied men over enkele uren het Paleis van Arbitrage onder de volken zal inwijden — van Duitschland, van Zwitserland, van het Groothertogdom Luxemburg en van België, bewijzen, wel de eendracht, die bestaat tusschen alle hier hedenavond vergaderde Vrijm.·. van die onderscheidene landen. Ja wij wenschen allen vurig naar het eind van deze wreede oorlogen, overblijfselen uit barbaarsche tijden, die eene oneer zijn voor ons tijdperk, van wetenschappelijken vooruitgang en van steeds duidelijker evolutie van het menschelijk Recht en de Sociale Rechtvaardigheid.

De Vrijm.·. over het gansche oppervlak der aarde is broederlijk en vredelievend en juist om den Vrede en de Broederschap tusschen alle menschelijke wezens, zonder onderscheid van ras, van nationaliteit, van godsdienst en van wijsbegeerte, is het dat zij zich aan het einde der middeleeuwen heeft georganiseerd en geconstitueerd, zooals zij thans is.

Maar haar pogen heeft tot dusver niet alle resultaten opgeleverd, die zij het recht had te verwachten en zoudt gij niet denken dat zulks gedeeltelijk een gevolg is van het feit, dat zij heeft nagelaten bij dat pogen ook een beroep te doen op de vrouw, die meer dan de helft van de menschheid vertegenwoordigt?"

De Gr.·.·. Mr.·.·. "Daarover wordt hier niet gesproken; ik kan dat niet toelaten".

De A.·. Br.·. Dr. Georges Martin: "Dat weet ik, Z.·.·. V.·.·. Gr.·.·.

Mr.·.·. en gij kunt onbevreesd zijn; ik zal de grenzen niet te buiten gaan, die mij zijn gesteld door de gastvrijheid, de Algemeene Reglementen van het Gr.·. O.·. van Nederland en door de tradities van Vrijm.·., welke steeds, sedert haar ontstaan, uitsluitend mannelijk is gebleven.

Maar daar de Vrijm.·. van de geheele wereld de vrouw in zekere mate aan haär werk verbindt en heeft verbonden, — op de VIde Manifestatie, hier bijeen, hebt gij toch evenals op de vorige, Uwe moeders, Uwe echtgenooten, Uwe dochters en Uwe zusters opgeroepen om op Uw feest aan Uwe zijde te verschijnen — daar mag ik wel zeggen voor degenen, die dat nog niet weten, dat er eene Intern.·. Gem.·. Vrijmetselaarsorde bestaat, op dezelfde grondslagen georganiseerd als wij, arbeidende zooals wij arbeiden, inwijdende tot de zelfde teekens als wij en die geheel en al hetzelfde ideaal nastreeft als wij doen.

De leden van die Gem.·. Vrijm.·. die zoowel BB.·. als ZZ.·. omvat, werken paralel aan ons, zonder gedachte van concurrentie, maar opleverend een vereenigd pogen door de beide menschelijke wezens, teneinde hetzelfde doel te bereiken dat ook ons ideaal is en wachtende op het uur van hartelijke br.·. overeenstemming, dat de gelegenheid zal openen om in eenzelfde streven de thans gescheiden krachten te vereenigen van de mannelijke Vrijm.·. en van de Gem.·. Vrijm.·.

Ik heb gezegd, Z.·.·. V.·.·. Gr.·.·. M.·.·.".

Dat was te erg! Zoo iets moest nooit meer voorkomen. Binnen de geheiligde perken der "echte" Orde propaganda voor de "vrouw".

Men liet niets merken, maar toog onmiddellijk via de officieele kanalen aan het werk om zoo iets voor goed te beletten! En de eerste stap was een verzoek aan de Grande Loge de France om ons er uit te zetten, hetgeen echter nog al een zwaar beroep op de vriendschap is. Zoodat de Grande Loge die de kool en de geit wil sparen, in onmogelijke gevallen niets doet en in het geval v. Ginkel die in het buitenland woont, eenvoudig wil schrappen zonder procedure, zoodat zijn aandacht er niet op valt. Maar deze is te bekend met de maçonnieke gebruiken, procedure enz. en nu kan dat nog wel eens heel merkwaardig loopen!

Daarover later meer.

Intusschen denk ik met Goethe:

"Jeder, der in sich fühlt, dass er etwas Gutes wirken kann, muss ein Plagegeist sein. Er muss nicht warten, bis man ihn ruft. Er muss nicht achten, wenn man ihn fortschickt. Er muss sein, was Homer an den Helden preist: wie eine Fliege, die, verscheucht, den Menschen immer wieder von einer anderen Stelle anfällt".

* * *

Nu moet men bedenken dat juist in Frankrijk, dank zij de onvermoeide propaganda van den Stichter onzer Orde, Dr. Georges Martin, het beginsel van de toelating der vrouw sterker staat dan ergens anders. De Grande Loge erkent onze Orde gedeeltelijk, d.w.z. affilieert de mannelijke leden en laat reeds vaak vrouwen toe bij hare ritueele bijeenkomsten enz.; het Grand Orient is ternauwernood ontkomen aan het feit om de vrouw toe te laten en lang zal het zeker niet meer duren. Br.·. E. Kehr schreef: "Les Obédiences masculines, d'ailleurs, dans une préscience *de leur importance future* (curs. Red. *Sw.*), leur ont donné une sorte de consécration en s'occupant d'elles dans leurs règlements. Le Rite Ecossais s'est toujours tenu à leur égard dans la plus stricte neutralité; n'ayant pas de relations avec l'Obédience mixte, il estimait n'avoir à témoigner à son égard ni sentiment d'amitié, ni marque d'hostilité. Il l'ignorait en tant que société maçonnique *et conséquemment n'avait pas à interdire à ses membres d'en faire partie, pas plus que de toute autre Société de libre pensée*. Il avait bien — au Convent de 1905, je crois — admis la Régularisation comme méthode d'accès dans ses Temples, mais ce fut moins pour faire plaisir aux Loges Mixtes, que pour éviter le ridicule de faire passer par des épreuves — *de lui déjà connues* — tout candidat venant d'une Obédience irrégulière".

En verder

"L'attitude du Grand Orient fut toute différente. Il se montra presque tout de suite l'adversaire résolu des Loges mixtes, et durant quelques années, il y eut même dans ses Règlements généraux certain article *qui fit beaucoup crier*, et qui interdisait à tout menbre du Grand Orient, non seulement de faire partie des Ateliers mixtes, mais d'assister à leur traveaux. Cet article fut, par la suite, rapporté, mais l'affiliation aux Loges Mixtes demeura et demeure interdite."

Br.·. Kehr toont nu aan dat (zie "Le Symbolisme", no. 16, Janvier 1914

blz. 91, 92, 93) deze houding van het Grand Orient feitelijk een gevolg is van vrees, aangezien een zóó groote minderheid vóór de toelating der vrouw is, dat bij een of andere omstandigheid, die blanco stemmen zou doen overgaan tot deze voorstanders, de Orde gevaar zou loopen door die onverwachte toelating der Vrouw, hare internationale relaties in gevaar te brengen. (De stemming op het Convent van 1900 was:

	Vóór de toelating der vrouw	93
	tegen	140
	blanco	85

Zoodat het Grand Orient blijft "très courtois, mais distant".

In Holland is men zelfs niet "courtois"!

De volgende mededeelingen van Br.·. Kehr nu zijn zéér merkwaardig. "*Maar daar reglementen niets kunnen doen tegen een denkbeeld dat op den weg der ontwikkeling en het succes ligt*, (cursiv. Red. *Sw.*), gebeurde het dat die van het Grand Orient bijna voortdurend verkracht werden. Gedurende de jaren dat het den leden dier Orde verboden was, de Gemengde Loges te bezoeken, ontving *Le Droit Humain* het bezoek van Br.·. Hubbard, die kwam met zijn cordon als lid van den *Conseil de l'Ordre* en plaats nam in het Oosten. Br.·. Delpech, eveneens lid (later Voorzitter) van den *Conseil de l'Ordre*, nam ter gelegenheid van eene inwijding in *Le Droit Humain* de plaats van de Zuster Redenaarster in .... en bedankte de neofieten in haar plaats dat zij het licht waren komen zoeken in een Gemengde Loge. Dezelfde Br.·. liet er niet alleen zijn vrouw inwijden... maar zelfs zijn zoon die — 18 jaar oud — en zoon van een vrijmetselaar, als lid in een regelmatige loge had kunnen worden opgenomen.

"Et que d'autres exemples pourraient être donnés de membres du Conseil de l'Ordre allant approuver par leur présence, l'initiative prise par le Docteur Georges Martin!"

Heeren BB.·. Hoofdbestuursleden van het Groot-Oosten der Nederlanden, vergelijk deze houding eens met de uwe!

En dan de merkwaardige woorden, door Br.·. Desmon, voorzitter van den *Conseil de l'Ordre*, gesproken na Zr.·. Dr. Georges Martin, op het graf van Zr.·. Clémence Roger, welke niet alleen de vrouw der wetenschap en vrijdenkster maar ook de vrijmetselaar eerden:

"Heeft zij niet op onweerlegbare wijze aangetoond dat de vrouw wel geheel gelijk is aan den man, dat haar vooropgezette minder-

heid slechts een ijdel sofisme is? *In naam* van den *Conseil d'Ordre du Grand Orient de France*, hier vertegenwoordigd door zijn ondervoorzitter en zijn voorzitter, en in mijn eigen naam, kom ik hier op dit graf onze oprechte eerbetuigingen en onze bewijzen van diepe droefenis brengen. *Qui plus que Clémence Roger etait digne d'appartenir à l'ordre maçonnique!*" (curs. Br.·. Kehr.)

Na nog verder nagegaan te hebben den invloed door de vrouw op en in de orde, eindigt Br.·. Kehr — en let wederom wel, Hoofdbestuur van het Groot-Oosten der Nederlanden —: "La grande Loge de France a voulu le canaliser — depuis quelques années — en favorisant la création de loges d'adoption — tentative inoffensiveau XVIIIe siècle mais dangereuse aujourd'hui".

* * *

En nu is er ook wederom in Frankrijk iets merkwaardigs gebeurd. Zonder dat er in Frankrijk zelve iets van bekend was, werd den 3en December 1913 de *United Grand Lodge of England* begenadigd met een "Troonrede" van den Grootmeester, den Hertog van Connaught, waarin hij aankondigde dat er in Frankrijk eene nieuwe maç.·. Orde zich gevormd had bestaande uit "een aantal Vrijmetselaars in Frankrijk, die zich stootende aan [1]) het formeele verbod van het *Grand Orient* om te arbeiden in naam van den O.·. B.·. V.·. H.·. H.·., getrouw (*sic.* v. G.) aan hunne maçonnieke verplichtingen om de ware beginselen en leerstukken der Vrijmetselarij te handhaven, besloten tot de groepeering van verscheidene Loges tot eene 'Grande Loge Nationale indépendante et régulière pour la France et les colonies'". En deze Orde verzocht beleefd om erkenning door de Engelsche Orde, die wel zoo goed is geweest dit te doen en wel zoo snel dat: "L'empressement parut même excessif aux maçons français qui apprirent par *The Freemason* du 6 Décembre 1913 l'existence de la nouvelle Grande Loge française, si hâtivement reconnue à Londres, alors qu'elle était encore inconnue en France". (O. Wirth in "Le Symbolisme" Février 1914 blz. 117.)

De nieuwe Orde heeft, om die erkenning te erlangen, geheel en al den geest der Fransche Vrijmetselarij verloochend en bepaald:

---

[1]) Vanwaar die *plotselinge* stooterij? v. G.

1o Dat gedurende den geheelen duur van den arbeid der Loge, het Boek der Wet geopend zal blijven.

2o Het ceremonieel zal plaats hebben strikt volgens het rituaal van het "Régime Rectifié". (van 1778, gesanctionneerd in 1782; hetzelfde volgens hetwelk de hertog van Kent in 1792 werd ingewijd.)

3o Alle Loges zullen geopend en gesloten worden in den naam van den O.·. B.·. V.·. H.·. H.·. en alle teekenplanken van de Orde en hare Loges uitgaande; zullen het symbool van den O.·. B.·. V.·. H.·. H.·. dragen.

4o Geen godsdienstige of politieke discussies zijn in de Loge veroorloofd.

5o De Loges als zoodanig zullen nooit aan een politieke actie deelnemen.

6o Alleen de BB.·. door de Grootloge in Engeland als *ware* (!) BB.·. erkend, zullen in de Loge ontvangen worden.

Londen juichte, het einde van een langen strijd geëindigd met de overwinning van John Bull over La Belle France. (Zie o.a. mijn "Meerdere Inlichtingen" v. G.)

't Merkwaardige is nu dat de *Grande Loge de France*, die steeds allen eerbied bleef betoonen jegens de landmerken van alles betreffende den O.·. B.·. V.·. H.·. H.·., nu niet regelmatig is, en dat dit zeer onregelmatig ontstane lichaam wèl regelmatig is. Alweer een bijdrage tot het begrip "echte" en "onechte" maçons.

Het manifest der nieuwe Orde is merkwaardig in opschrift, klinkt als "onder rabbinaal toezicht":

A la glorie du Grand Architecte de l'Univers.
Grande Loge Nationale indépendante et régulière.
Pour la France et les Colonies Françaises.

———

Sagesse — Beauté — Force.

en deze Orde noemt zich N.B.

Seule Obédience en France reconnue comme juste et régulière par la "Grande Loge d'Angleterre".

Ziedaar nu duidelijk de "echtheid" aangetoond van deze handvol maçons tegenover alle hunne duizenden medebb.·. die zij achterlieten in de bestaande Orden! En dat alleen omdat de totaal gefossiliseerde Engelsche Grootloge hen erkent en dat met opoffering

van de principen die zij onderschreven toen zij lid werden der Orde, welke zij nu verlieten.

Zij die belangstellen in deze geschiedkundige en diplomatieke quaesties, kunnen een en ander uitvoerig vinden in "Le Symbolisme", Février 1914. Wij willen eindigen met een paar aanhalingen van Br∴ Wirth, die wij volkomen onderschrijven:

"On peut se demander s'il n'y a pas une certaine présomption, de la part de la nouvelle Grande Loge, à s'intituler '*Nationale*'. Les fondateurs peuvent-ils raisonnablement espérer rallier un nombre suffisant d'adhérents, pourque leur groupement puisse, devant la Maçonnerie universelle, représenter réellement notre Maçonnerie nationale..... Sans entamer le débat, je constate que la nouvelle *Grande Loge Nationale* s'est montrée aussi peu 'nationale' que possible, en se refusant à tenir compte de la mentalité française et en se soumettant, sans critique suffisante, à toutes les exigences anglaises. Si l'on voulait être sévère, on lui reprocherait d'avoir trahi la cause du progrès maçonnique, en faisant à une Maçonnerie particulière des concessions contraires aux purs principes de l'universalisme maçonnique, tels qu'ils ont été formulés à Londres en 1723". en verder:

"Si elle ne devait sa naissance qu'à des mesquines ambitions, sa destinée serait médiocre. Elle se condamnait alors à n'avoir jamais en France qu' une existence fictive: celle d'un corps étranger artificiellement greffé sur un organisme vivant, petite chapelle sans action ni influence. Veut-elle au contraire vivre véritablement, en participant à la vie nationale? Alors il lui faudra évoluer, s'adapter et se transformer peu à peu, *vivre* en un mot, dans toute la force du terme. Je souhaite qu'elle vive et fonctionne, en travaillant sous l'inspiration du G∴ A∴ de l'U∴, sans se contenter de prononcer des formules et de faire étalage d'un livre sacré, qui n'est pas reconnu comme tel par l'universalité des humains."

∴

Het werk, indertijd in Engeland ondernomen door de "Golden Rule Lodge" om praktisch arme kinderen te helpen, leverde volgens het verslag uitstekende resultaten.

De loge is klein en de fondsen zijn gering, maar alle begin is

moeilijk. Gedurende 1913 werden 69 kinderen verpleegd en de uitbreiding is zoodanig dat een grooter huis moet worden ingericht. In verband met de inrichting is nu een *Masonic Benevolent Fund* opgericht om arme kinderen van kleeding te voorzien. Bravo! Dat is goed werk naar buiten dat óók zijn nut blijft behouden.

∴

De Sydney Loge (No. 404) in New South Wales toont, volgens het verslag van het eerste jaar van haar bestaan een reusachtige levenskracht. Acht en twintig bijeenkomsten, waarbij zeventien inwijdingen en een affiliatie van een Ged. Meester uit een andere Maç.∴ Orde, terwijl twee propagandaboekjes werden uitgegeven. Een uitleenbibliotheek werd gevormd, en een goed muziekkoor geoefend. Met recht is dit eenjarig bestaan dan ook met feestelijkheid gevierd. Een foto van de Loge in vol regalia werd genomen; en schrikt niet..... ZZ.∴ en BB.∴ in Holland, eene vergrooting daarvan wekte zeer de publieke belangstelling!

Red.

OPEN BRIEF AAN BR.∴ A. KLAVER.

PREDIKANT BIJ DE REMONSTRANTSCHE GEMEENTE TE HOORN, MEESTER-VRIJMETSELAAR, REDENAAR DER LOGE "WEST-FRIESLAND."

Z.∴ W.∴ B.∴

Vergun mij U enkele opmerkingen aan te bieden naar aanleiding van Uw vestingbouwwerk gericht tegen de aanvallen van den "profaan" Bolland. Ik vind dat gij gelijk hebt, dat gij dien "profaan" maar eens flink op zijn nummer zet, waar hij zich vergaapt aan tempelgeheimen en spreekt over dingen die hij niet weet, want het is een "zonde" voor een filosofie-professor, dat is iemand wiens beroep het is, de waarheid lief te hebben en aan anderen die liefde in te prenten, zóó te getuigen tegen "den geest der Waarheid" als bedoelde profaan doet! Maar nu ik hier ten derden male dezen beroepsliefhebber der waarheid een "profaan" noem, nu bekruipt mij toch wel de huiverigheid van iemand die zelf vreest bezijden de waarheid te gaan. Bolland van Holland staat wel buiten *uw* tempel, Z.∴ W.∴ B.∴ maar ook Paulus van Tarsus was geen lid van het Gr.∴ O.∴ der Nederlanden,

noch ook Jezus van Nazareth, Pythagoras van Crotona, Apollonyus van Tyana, Bacon van Verulam ... en, laat ik er maar niet op doorgaan, velen, zeer velen, die *gij* niet "erkennen" zoudt, maar die *ik* met gróóte nederigheid en achting mijn Z.·. W.·. B.·. zou willen noemen en mij dan zou gevoelen zooals ik mij als L.·. tegenover de oudste M.·.M.·. van de loge gevoelde, maar dan nog wat in 't groot.

Bolland van Holland, dien ik daar zoo maar in éénen adem noemde met Paulus van Tarsus en beteren, wordt door mij niet met hen op ééne lijn gesteld. Trouwens zij staan zelven, onder elkaar, niet op ééne lijn. Begrijp mij dus wat dit betreft niet verkeerd. Ik meen niet anders te zeggen dan dat er velen buiten *uwen* tempel staan en gij dus uw begrip van "profanen" zoudt kunnen opvatten *à la lettre*, maar ook in eenigszins breederen zin zoo ongeveer als onze Z.·.W.·.B.·. Paulus van Tarsus bedoelde, toen hij aan de 'loge' te Corinthe schreef, "dat wij uit God de bekwaamheid hebben om een nieuw verbond te handhaven, dat niet van de letter maar van den Geest is".

Er moet, dunkt mij, ook een V.·. M.·. zijn van de letter maar ook van den Geest. Ja, indien er geen V.·. M.·. van den Geest ware — en ik ben overtuigd, dat ook gij, Z.·. W.·. Br.·. zulk eene veronderstelling absurd zult achten — dan waren alle orden van V.·. M.·. volkomen geesteloos, dus van ware beteekenis ontbloot. Anders gezegd: zij konden niets wáárs te beteekenen hebben. Hieruit volgt alweer onmiddellijk dat eene orde of een genootschap maçonniek "naar de letter" kan zijn, doordien het zekere ritualen, gebruiken en spreekwijzen hanteert, maar slechts maçonniek naar den Geest is voor zoover het "den Geest der Waarheid die van den Vader uitgaat" in zich bevatten kan. Nu is niemand van ons zeker heel en al goed, heel en al zonder een enkele schaduw wáár. Zelfs onze Br.·. zonder schootsvel Jezus, genaamd de Christus, zeide "noem mij niet *goed*, slechts Eén is goed", hiermede zeer klaarblijkelijk den [abstracten] "Vader in het Verborgene" bedoelende. Van een verzameling, een orde of genootschap van slechts betrekkelijk wáre en goede menschen en BB.·. dan, moet dat in waarheid, niet veel anders zijn dan voor den enkeling en voor zulk een verzameling nooit het alleenbezit der Waarheid zijn op te eischen. Het kan dus zijn, mijn Br.·. dat gij iemand buiten uw Tempel ziet staan maar die nochthans

in den Tempel der Waarheid, den waren Tempel van Koning Salomo, meer thuis is dan gij.

Ik wil alleen nog maar zeggen, dat wij voorzichtig moeten zijn met onze waardeeringen. Naar den geest hebben wij alleen te maken met het al of niet wáre van iemands beweringen, daden en ideeën. Nu heeft professor Bolland zijn naam met eere verdiend aan menig goed bouwwerk en het komt mij voor, dat hij als bouwmeester — hoewel verre van onfeilbaar en lang niet wat hij zich zelfvindt: *de* eenige bouwmeester — er aanspraak op mag maken om als een bouwmeester te worden toegesproken. Het komt mij namelijk voor, dat gij u wel wat te veel op een verhevenheid plaatst, omdat hij buiten *uwen* tempel staat. En voorwaar, wanneer men Minerva, met eerlijkheid, liefde en rede dient, zal zij een goed opziener zijn in den Tempel van haren Vader: Zeus-Jupiter-Salomo.

Maar Bolland heeft zeer klaarblijkelijk zijn beroep niet voldoende lief gehad of — wat ook altijd mogelijk is — vergist zich, waar hij sinds eenige jaren concrete dingen en personen aanvalt onder den naam van hun eeuwige en abstracte wezen. Hij valt de V.·. M.·. aan, maar bedoelt *uwe* orde en een paar andere genootschappen. Inderdaad is Bolland in vele opzichten *zelf* vrijmetselaar naar den Geest, al heeft hij het versmaad, het ook naar de letter te worden in *uwe* orde. Misschien méér dan gij en ik is hij gerechtigd tot dien rang. Wie weet? Dat is "hier beneden" heel moeilijk te beoordeelen wie van ons de "meeste" is. Onze Br.·. zonder schootsvel Jezus zeide dat een kind méér het type van de "meester" bezat dan den volwassene als regel. Laat ons daarover dus niet oordeelen. De vraag is: wat zegt onze Br.·. zonder schootsvel Bolland?

Hij zegt in zijn boek kortweg, dat V.·. M.·. "theosofisch" is — wat natuurlijk in essence *juist* is, hoewel dit geenerlei organisch verband insluit tusschen de verschillende maçonnieke orden met of zonder erkenning en de verschillende theosofische vereenigingen en genootschappen.

Verder zegt hij eigenlijk slechts ééne meening tamelijk positief, voor zoover ik weet, in zijn beruchte boek over en tegen de V.·. M.·., en dat is, dat de Vrijmetselarij niet veel waard is. Zijne uitdrukking voor die waarde is "zieligheid", als ik mij niet vergis. Nu bedoelt hij alweer niet dat de V.·. M.·. naar den Geest — die niet anders

is dan wat hij zelf steeds heeft gezocht, nl. de beoefening der waarheid — niet veel waard is.

Hij bedoelt uit te spreken zijn geringe waardeering voor *Uwen* tempel en Uwen tempelarbeid . . . Waarover hij ten slotte géén juist en rechtvaardig oordeel kán uitspreken omdat hij niet binnen geweest is. Hij had daar dan ook gerust het zwijgen toe kunnen doen; te meer daar gij toch gebonden zijt tot stilzwijgen tegenover profanen omtrent wat gij dan wel doet en wat dan wel de voordeelen van uwen tempelarbeid zijn. Daarover behooren wij te zwijgen, zooals men zwijgt over de kleine weldaden die men nu en dan wel eens kans ziet te verrichten. Zoudt gij het gepast vinden, om uwe weldadigheid met hooge en luide woorden te gaan verdedigen en stellig verzekeren voor een ieder die u op straat "kale jakhals" wenscht na te jouwen? Neen immers. Ik ook niet. Zoo kúnt gij ook welgevoegelijkheidshalve niets zeggen van uwen tempelarbeid. Maar gij kunt er van verzekerd zijn dat de ontevreden geest die zich openbaart in het naspuwen van den "rijke" door den "arme" op straat getuigt van eene wanverhouding in den staat en evenzoo dat de groote intellectueele ontplooiing van onze eeuw in wetenschap en filosofie zonderling contrasteert met den toestand waarin "de maçonnieke kennis" zelfs van de besten in uwe en andere orden, o.a. volgens getuigenis van B.·. Ragon, verkeert. Nu gevoelt onze Br.·. zonder schootsvel Bolland zich onaangenaam gestemd door die wanverhouding en hij geeft daaraan uiting op een hier en daar minder zuivere wijze. Zoo o.a. door, zooals gij ter snede opmerkt, rijp en groen te citeeren. Het is echter jammer, dat gij zelf Z.·. W.·. Br.·. niet meer moeite hebt gedaan om het rijpe van het groene te onderscheiden. Zoo zou ik liever Bolland en Paulus in één adem noemen dan Léon Taxil en H. P. Blavatsky. Daar gij u aan precies dezelfde fout schuldig maakt, Br.·. Klaver, als Br.·. Bolland, zoo kan ik voorshands niet aannemen, dat gij u in den waren Tempel van Koning Salomo in een ándere Kolom bevindt dan onze Br.·. zonder schootsvel Bolland en moet ik wel gelooven dat uwe verdediging niet geldt *de Waarheid* doch slechts eene *orde*. Ik word daarin versterkt door uw zorgvuldig vermijden van den naam der andere Orde in Nederland, de Algemeene Gemeenschappelijke Vrijmetselarij, die wèl de vrouw in hare kolommen toelaat. Waar gij zegt dat "nog aan de vrouwen de toegang

tot het lidmaatschap der loge is ontzegd" (p. 22 uwer brochure) — *der* loge! — daar Z.·. W.·. B.·. spreekt gij toch niet geheel naar den Geest der Waarheid, dunkt me? Het is mij bekend dat uwe orde zich de éénige Maçonnieke Orde in Nederland acht en gij dus van dit standpunt uitgaande, over *de* orde of *de* loge kunt spreken. Maar welk standpunt is dit? Met welk recht houdt gij *uwe* orde voor de eenige maçonnieke werkzaamheid in het Oosten van Nederland? Welk standpunt is dit, waarop gij zegt: "gij die mij concurrentie aandoet, ik heb deze plaats gepacht voor geestelijken arbeid". Is dit niet het standpunt van dengene die "de huizen der weduwen opeet" of althans dit verlangt te doen? Het is althans niet, voor zoover ik weet, het standpunt van hem, die eenige ervaring heeft van den moeilijken strijd van het licht tegen de duisternis, want *hij* aanvaardt alle hulp die goed wil en kan niet anders zeggen dan "wie niet tégen ons is, die is vóór ons" en wie "duivelen uitdrijft in Zijnen Naam", die handelt in Zijnen Naam.

Zoo is mijns erachtens Vrijmetselaar, naar den Geest, wie den Geest der Waarheid, en daarmede de Broederschap der Menschheid, naar zijn beste weten tracht te dienen. Naar de letter Maçon te zijn kan alleen eenige beteekenis hebben, voor wie begint, het naar den Geest te zijn. En ieder die het naar den Geest is of naar beste weten tracht te zijn, heeft daarmede het recht, zich naar de letter maçonniek, d. w. z. in maçonnieke Orden of genootschappen te organiseeren. Het naar-den-Geest-*zijn* van Vrijmetselaar is de éénige erkenning ter wereld die wáárde heeft. Hoewel het aangenaam zoude zijn, Z.·. W.·. B.·., indien uwe orde en de mijne, de A.·. G.·. V.·. M.·. op broederlijke wijze met elkaar om gingen, en niet alleen aangenaam, maar ook behóórlijk, zoo kan ik u toch met de hand op het hart verzekeren, dat eene "erkenning" van de zijde uwer orde mij even weinig waard schijnt als de officieele "erkenning" die een "vriend" mij zou willen aanbieden. Een vriend, die er eerst toe moet besluiten, mij officieel als vriend te erkennen, is géén vriend, maar eenvoudig iemand die zich persoonlijk bóven mij tracht te plaatsen. En, gelooft gij, daartoe met uwe orde eigenlijk wel het recht te hebben? Ik richt die vraag nu — over uw hoofd heen — ook tot uwe orde als geheel. Is het niet ietwat in strijd met de maçonnieke deugd van nederigheid, zich zoo ongezien of slechts éven gezien,

boven een ander te stellen en zich te verheffen op zijne wáre of vermeende geestelijke afkomst? Dit is kerksch, niet maçonniek.

En nu is Bolland, de schrijver van het "boek tegen de Vrijmetselarij" inderdaad een phenomeen van een wantoestand. Voldeedt gij aan normale eischen, ware uwe zelfingenomenheid niet grooter dan uwe verdiensten, dan zoudt gij geen aanranding te vreezen hebben van die gij profanen noemt, doch die evenzeer uwe broeders zijn.

Het is gevaarlijk, den tempel te gebruiken als fort en vandaar uit degenen die op straat schimpen, te bestoken, want gij lokt uit, dat gij door meerderen, ten slotte door de massa, in uwen tempel belegerd zult worden. En waartoe dat?

Getuigt uw àl te volkomen weerlegging van Bollands boek niet van een te ver gedreven liefde voor uw eigen tempel, die niet de eeuwige Tempel der Waarheid is? Zou het niet wenschelijk zijn, dat maçonnieke orden en genootschappen zich bijtijds gingen hoeden voor de fouten van kerken, die alle op hun beurt gelooven, de alleen-zaligmakende te zijn, en voor de karakter-eigenschappen van wereldsche marktartikelen, die alle de eenig echte en "vrij van namaak" heeten?

Gelooft gij niet, Z.·. W.·. B.·. — dat "geestelijke goederen" eene andere behandeling verdienen?

Ik heb het voordeel te zijn Z.·. W.·. B.·., uw u heilw.·. medebr.·. in de K.·. K.·.

A. E. Thierens.

V.·. M.·. der Loge '*Washington*', O.·. van Amsterdam.

ALGEMEENE ZITTING VAN DE "ALLIANCE SPIRITUALISTE".

Toespraak van Zr.·. A. A. Gédalge.

Dames en Heeren,

De heer Jounet merkte zooeven op dat ik behoor tot de Vrijmetselarij. Het is waar dat ik lid ben van "Le Droit Humain, Ordre maçonnique Mixte international" welke op volkomen gelijken voet den Man en de Vrouw toelaat, tot zijn symbolische inwijding die hij verleent volgens den Schotschen ritus. De twee voornaamste doeleinden dezer Orde zijn, in de eerste plaats, de opvoeding (d.w.z.

in Frankrijk Red. *Sw.*) en de emancipatie der Vrouw; in de tweede plaats, de schepping van een ware Broederschap welke alle volkeren der aarde vereenigt in een universeelen Vrede.

Ik acht mij gelukkig, tot "Le Droit Humain" te behooren en aan zijn voorschriften te gehoorzamen, doch ik wil U, voor ik iets anders ga zeggen, waarschuwen dat ik geenszins in den naam dier Orde zal spreken; dit zou mij niet zijn toegestaan.

Ik zal U dus eenvoudig verklaren op welke wijze ik persoonlijk vertolk de maçonnieke en inwijdingsleer waarvan ik sedert ongeveer dertig jaar studie maak.

Allereerst zij mij veroorloofd te zeggen dat ik de Vrouw het volstrekt *Recht* toeken, om evenals de Man, de Symbolische inwijding te ontvangen en, indien zulks haar mogelijk is, de *ware Inwijding* te verkrijgen, die welke niet slechts in naam geschiedt doch *geleefd* wordt.

Br.·. O. Wirth, die zulk een belangwekkende rede voor U gehouden heeft, zeide zooeven dat volgens zekere tradities de eerste "loge" zou gehouden zijn in het Paradijs, onder voorzitterschap van God den Vader, bijgestaan door engelenscharen. Staat mij toe, op mijn beurt te schertsen en er U aan te herinneren dat "onze Moeder Eva" ongetwijfeld de eerste inwijdster der Menschheid is geweest, want het feit dat zij Adam heeft gedwongen te begaan wat men noemt de "oorspronkelijke zonde", bewijst het aandeel dat de eerste vrouw zou hebben genomen in het werk der Evolutie. Is het inderdaad niet (volgens den Bijbel) de "zonde" van Eva die het *lijden* schiep? Wat is eigenlijk het lijden? — Eene *gewaarwording* .... onaangenaam voorzeker, maar die mogelijk maakt de *tegenstelling* te vatten die bestaat tusschen smart en vreugde. Dit deed ongetwijfeld de *waarnemingsvermogens* ontwaken die den Mensch, door de Evolutie, tot de Inwijding moesten voeren. Ik twijfel niet of het was met deze bedoeling dat יהוה in het midden van het "aardsch Paradijs" dezen Boom plaatste, welke noodlottig en tevens door de Voorzienigheid beschikt was; dank zij welken, naar men zegt, onze eerste Vader (eindelijk!) besloot den staat van passieven onschuld te verlaten, die voor ons niet zoozeer het geluk als wel de vernietiging beteekende? Laat ons dus onze "Moeder Eva" verheerlijken, daar zij den *moed* had een God te weerstaan om haar echtgenoot

in te wijden en hem te dwingen tot *handelen*, d. w. z. tot *arbeiden*, tot *lijden* maar ook tot *denken!*

Wij willen thans van den scherts overgaan tot het eigenlijke onderwerp dezer bijeenkomst:

Waarin bestaat de Inwijding?

Wat is de Inwijding?

Wij zullen natuurlijk spreken over de *Ware Inwijding* en niet over symbolische inwijdingen die er slechts de schematische voorstellingen van zijn.

Ja, ik ben er van overtuigd, dat de Inwijding een feit is, dat kan worden verwezenlijkt en ik zal u mijn denkbeelden te dezen opzichte verklaren. Br.·. O. Wirth heeft o. a. gesproken over het woord *vitriol*, waarvan de esoterische beteekenis zou zijn: *Visita Interiora Terrae, Rectificando Invenies Occultum Lapidum* (bezoek het binnenste der aarde, en gij zult door loutering den verborgen steen der Wijzen vinden).

De beteekenis van dezen zin komt overeen met wat men noemt: de Beproeving van de Aarde en, in zekeren zin, met den eersten maçonnieken graad. In de symbolische inwijdingen duurt deze Beproeving korten tijd; in het leven kan zij *jaren* eischen. Zij komt overeen met dat tijdperk van het menschelijk bestaan dat velen onder ons zeker hebben doorgemaakt; het tijdperk, waarin wij, tot onszelven ingekeerd, *alléén* (ofschoon wellicht omringd door vele vrienden), de noodzakelijkheid hebben begrepen om zelf te denken, ons zelf te kennen, ons te hervormen naar het ideaal dat wij hebben leeren stellen.

Dit tijdperk komt aldus overeen met het "bewerken van den ruwen steen" en met het (min of meer symbolisch) verhaal van de Egyptische "beproevingen". Men zegt dat de neofiet, wanneer hij den Tempel binnenging door de poort welke zich bevond *op de borst* van de groote Sfinx, een donkere gang moest doorgaan die hoe langer hoe nauwer werd en waar hij meende te zullen stikken. Kwam hij aan het eind dezer gang, dan werd hij gedwongen, in een gevaarlijke put af te dalen, waar zijn vrees nog toenam. Eindelijk liet een zwak schijnsel hem een ijzeren haak zien, bevestigd aan den vertikalen wand en langzamerhand steeg hij sport na sport weder omhoog tot het licht, gaande langs nieuwe wegen waar hij

nog de beproevingen van het *Water*, de *Lucht* en het *Vuur* moest ondergaan. Dit alles schildert symbolisch den verrichten *arbeid*, eerst door den leerling, vervolgens door den gezel.

Wat is deze onderwereld waardoor men nederdaalt in het binnenste der Aarde, anders dan de Afgrond van ons *Geweten?* Als wij oprecht en diep in onszelf afdalen, is het schouwspel dat wij te zien krijgen, niet altijd geschikt om ons te bekoren, verre van dien! Welk een verschrikkelijke *Wachter op den Drempel* wordt gevormd door dit geheel van slechte neigingen, fouten, ondeugden somtijds, welke wij al te vaak bewust of onbewust zelf hebben aangekweekt en laten groeien sedert zoovele jaren tot wat wij noemen onze *persoonlijkheid*.

Dan begint de bittere, vreeselijke strijd, in den loop waarvan wij op straffe van vernietigd te worden wellicht, het *monster moeten verslaan*, dat ons eigen maaksel is. Eindelijk, dikwijls op het oogenblik dat wij gaan wanhopen, breekt het zwakke schijnsel aan dat de Ster en daarna het Licht zal worden, — indien wij den moed hebben te strijden en de kracht te vernieuwen.

Wij moeten dan langzamerhand tot de oppervlakte der Aarde weder opstijgen, d. w. z. gezond, normaal en *wijs* worden.

Men lijdt en werkt met alle kracht, doch eindelijk breekt de dag aan, waarop men den *minotaurus heeft verslagen*. Daarom is het dat de Arbeid, verricht door de ingewijden van den tweeden graad, wordt verheerlijkt. Toch is niet alles volbracht, één stap moet nog gedaan worden en deze "graad" is zoo hoog dat de grootste Helden vaak er naar hebben gestreefd en gevallen zijn, overwonnen door deze laatste Beproeving (die van het *Vuur*).

Nadat hij zich een waarlijk normale persoonlijkheid en een edel, verheven, krachtig karakter heeft geschapen, en nog bedwelmd is door zijn zegepraal, aanschouwt de onbedreven gezel (gelijkend op den Held der Oudheid) vóór zich dat schrikwekkende beeld hetwelk men dikwijls noemt: *De Poorten des doods*.

De candidaat *weet* dat hij deze poort moet doorgaan, wil hij voortschrijden en verder evolueeren. De gerechtvaardigde trots van het verkregen resultaat brengt hem dan tot de beproevingen welke overeenkomen met de *Lucht*-proef. Trots, eerzucht, gierigheid scharen zich aaneen om hem te doen falen, want om "de nauwe poort" door te gaan, moet hij in den *universeelen Smeltkroes* alle

schatten werpen, die hij door zijn volgehouden en moedigen arbeid heeft verworven. Zoo moest Itsar, toen zij haar geliefde wilde doen herleven, zich ontdoen van haar 7 sluiers en haar kostbare sieraden en moest zij naakt voor den "Oppersten Bewaker" treden, die de "Sleutels van den Tempel des Levens" in zijne hand heeft.

Zal de candidaat de noodzakelijkheid en de Verheven Schoonheid begrijpen van een Offer, waarvan hijzelf geen andere belooning mag verwachten dan die welke voortkomt uit de vervulling van den Plicht?

Indien hij begrijpt (of ziet) dat het noodzakelijk is te handelen, zal hij den inhoud van den "bitteren kelk" ledigen en zal hij zich op het kruis uitstrekken, in de doodkist, of hij zal zich nederstorten in den Afgrond — het Rituaal doet er weinig toe! — *Hij zal zijn leven geven* en nadat hij zich van zijn persoonlijkheid heeft ontdaan (*dépersonnalisé* volgens de gelukkige uitdrukking van Br.·. Ragon) zal hij *ten tweeden male kunnen geboren worden.*

Dit is, volgens mij, de weg en het doel der Inwijding: zoo volmaakt mogelijke persoonlijkheden te vormen om ze *ten dienste te stellen van de gemeenschap.* Het is ten slotte slechts een wijze van menschelijke selectie. Zijn er andere "paden" van inwijding? Het is mogelijk, doch ik ken ze niet en ik heb immer hooren zeggen, dat het pad der Offering en der verzaking "den candidaat het minste gevaar oplevert".

Ik wensch in elk geval van harte, dat wij allen langs het eene "pad" of het andere, de hinderpalen zullen leeren overwinnen, welke ons nog scheiden van de ware Menschheid, van die welke de ware verstandelijkheid zal bezitten, omdat zij in de eerste plaats oneindig goed, toegewijd en broederlijk is.

S.·. A. A. GEDALGE.·.

CRATA REPOA.

OF

INWIJDINGEN IN HET OUDE GEHEIME GENOOTSCHAP DER EGYPTISCHE PRIESTERS.

VOORBEREIDING TOT INWIJDING VAN CRATA REPOA.

Als iemand tot het genootschap van Crata repoa wenschte toe te treden, dan moest hij eerst door een Ingewijde dringend aanbevolen worden.

Gewoonlijk geschiedde dit door den koning zelf in een schrijven aan de priesters.

De priesters echter verwezen hem eerst van Heliopolis naar de leeraren van Memphis; van Memphis werd hij naar Thebe verwezen. [1])

Eindelijk werd hij besneden. [2])

Dadelijk daarop werden hem verschillende spijzen verboden [3]) en hij mocht geen wijn meer drinken, tot hij, in een hoogeren graad, hiervoor nu en dan verlof kreeg.

Ten slotte moest hij eenigen tijd, als een gevangene, gedurende vele maanden, aan zijn eigen gedachten overgelaten, in een onderaardsch hol doorbrengen. Men gaf hem verlof zijn gedachten op te schrijven en onderzocht deze nauwkeurig, teneinde het verstand van het nieuwe lid te leeren kennen. Daarna werd hij in een gang geleid, die met Hermeszuilen was bezet, waarop zedenspreuken stonden, die hij van buiten moest leeren. [4])

Zoodra hij ze van buiten kende, kwam de Thesmophores [5]) bij hem. Deze hield een sterke zweep in de hand om het volk voor de Poort der Profanen, waardoor hij den candidaat voerde, tegen te houden.

Den candidaat werden de oogen geblinddoekt, en de handen met sterke linnen banden geboeid.

Eerste graad,
die van Pastophoris of Leerling,
die de deuren van den ingang tot de Poort der menschen te bewaken had.

Zoodra de leerling in de grot voorbereid was, nam de Thesmos-

phores hem bij de hand en leidde hem voor de Poort der menschen.

Daar aangekomen sloeg de Thesmosphores een ouderen Pastophoris, die ter bewaking van de deur daarvoor stond, op den schouder, en deze meldde dan door kloppen aan de deur den leerling aan. [8])

Nadat aan den nieuw-ingewijde eenige vragen gericht waren, werd de Poort der menschen geopend en werd hij binnengelaten.

Hier werd hij door den Hierophant over verschillende zaken ondervraagd, waarop hij nauwkeurig antwoorden moest. [9])

Daarna werd de leerling in de Birantha rondgeleid. [10]) Gedurende dezen tijd maakte men kunstmatig wind en liet men het over den ingewijde regenen. Bliksemstralen schoten om zijn hoofd en vreeselijk gedonder verdoofde zijn gehoor. [11]) Als de leerling zich nu door niets verschrikken liet, las de Menies of Wettenlezer hem de wetten van Crata Repoa voor, waarmede hij zijn instemming betuigen moest.

Had hij zich geheel aan deze wetten onderworpen, dan leidde de Thesmosphores hem voor den Hierophant voor wien hij op. bloote knieën moest knielen, en terwijl men hem op de keel de spits van een scherp zwaard zette, moest de leerling trouw en stilzwijgendheid beloven, waarbij zon, maan en sterren als getuigen der waarheid werden aangeroepen. [12])

Na dezen eed nam men den leerling den blinddoek af en plaatste hem tusschen twee zuilen, die Betilies heetten en vierkant waren. [13])

Tusschen die twee zuilen lag een ladder met zeven sporten met acht deuren van verschillende Matatten. [14])

Men gaf den leerling echter niet dadelijk de verklaring van deze figuren, maar de Hierophant hield eerst de volgende toespraak:

"Ik wend mij tot U, die het recht hebt mij aan te hooren. Sluit "alle deuren, opdat de profanen en de spotters niet binnen kunnen "komen. Gij echter Mene Musee of Kinderen van den Arbeid van "het hemelsche onderzoek, hoort mijn rede! Ik deel U groote waar-"heden mede. Hoedt U voor vooroordeelen en hartstochten, die U "van den rechten weg der gelukzaligheid zullen verwijderen. Vestigt "uw gedachten op het goddelijke Wezen en houdt het steeds voor "oogen, om daardoor hart en verstand te leiden. Als gij het zekere "pad der gelukzaligheid wilt betreden, bedenkt dan, dat steeds de "oogen van den Almachtige, die de wereld schiep, op U gericht

"zijn. Het is het eenige wezen, dat alle dingen in zich bevat en "voortgebracht heeft en dat uit zichzelf bestaat. Het ziet alles. Geen "sterveling kan het zien en geen Mensch kan zich aan zijn blikken "onttrekken."

Na deze toespraak toonde men den leerling, hoe de ladder over welker sporten hij moest gaan, het zinnebeeld der zielsverhuizing was. Verder leerde men hem, dat de namen der goden een geheel andere beteekenis hadden dan het volk geloofde.

Men verklaarde hem de oorzaken van de winden, den bliksem en den donder. In het kort, deze graad was aan de kennis der Natuur gewijd.

Daartoe rekenden de ingewijden ook de Anatomie en de Heelkunde. Zij onderwezen ook de symbolische taal en het gewone hieroglyphenschrift. 16)

Dadelijk na de opname gaf de hierophant den leerling het wachtwoord, waaraan de ingewijden elkander herkenden en dat Amoun luidde, hetgeen zooveel als stilzwijgendheid beteekende. 17)

Zij herkenden elkander ook door een bijzonderen handgreep. Daarna ontving hij een soort muts, die den vorm van een pyramide had. Zijn lendenen omgordden zij met een schootsvel, dat zij Xylon noemden. Om zijn hals droeg hij een soort kraag, die echter op de borst plat aansloot. Overigens ging hij ongekleed en moest hij de Poort der menschen bewaken, zoo dikwijls het zijn beurt was.

De tweede graad.

Neocoris.

Als de Pastophoris gedurende zijn leerjaren teekenen van kundigheden gaf, werd hem een streng vasten opgelegd. 19)

Na afloop daarvan werd de Neocoris in een zwart vertrek gebracht, dat Endimion genaamd werd.

Smakelijke spijzen, die door schoone vrouwen opgedragen werden, herstelden zijn afgenomen krachten.

Het waren de vrouwen der priesters, die, evenals de gezellinnen van Diana, hem bezochten en hem op alle mogelijke wijzen trachtten te verleiden.

Als hij deze proef doorstaan had, kwam de Thesmosphores weder tot hem en deed hem enkele vragen.

Als hij die goed beantwoord had, werd de Neocoris in de vergadering geleid. De Stolista of waterdrager begoot hem met water. Hij moest hierop verzekeren dat hij kuisch en ingetogen geleefd had. Na afloop van deze handeling, kwam de Thesmosphores met een levende slang op hem toegeloopen, wierp hem die op het lichaam en trok haar door het schootsvel weer te voorschijn. [21])

De geheele plaats van samenkomst was eveneens met slangen gevuld, om den Neocoris te verschrikken. [22])

Hoe standvastiger hij deze proef doorstond, hoe meer lof hem na zijn opname te beurt viel.

Hij werd weer naar twee hooge zuilen geleid, in het midden waarvan een griffioen zichtbaar was, die een rad voor zich uit rolde. [23])

Men verklaarde hem, dat deze zuilen het Oosten en het Westen voorstelden. De griffioen was het zinnebeeld der zon, en het rad met de vier spaken dat van de vier jaargetijden.

Hierop leerde men hem de kunst het waterpas te richten. De geometrie en de bouwkunst werden hem daarbij getoond en hij leerde om te gaan met alle maten- en rekenmethoden, die hij voortaan gebruiken moest.

Als zijn herkenningsteeken kreeg hij een staf die met een slang omwonden was en het woord Heve was zijn wachtwoord, waarbij men hem den val van het menschelijk geslacht vertelde. [24]) Zijn teeken was de beide armen over de borst kruisen. [25]) Zijn ambt bestond in het wasschen der beide zuilen.

Derde Graad.
De Poort des Doods,
waarbij de nieuw ingewijde Melanephoris genoemd werd.

Handigheid en goed gedrag maakten den Neocoris voor dezen graad geschikt. Er werd hem medegedeeld wanneer hij daarin opgenomen zou worden. Hij werd dan door den Thesmosphores in een voorvertrek geleid boven den ingang waarvan "Poort des Doods" geschreven stond.

Dit vertrek was met voorstellingen van allerlei soorten gebalsemde lichamen en doodkisten bezet. Alle wanden hingen vol dergelijke teekeningen. En daar het de plaats was waar de lijken afgeleverd

werden, zag de nieuwe Melanephoris daar de Paraskisten [26]) en alle Heroi [27]) aan het werk. In het midden echter stond de doodkist van Osiris, die nog, tengevolge der worging, met bloed overstroomd was.

Men vroeg den nieuwen Melanephoris of hij aan de vermoording van zijn heer deelgenomen had. Na zijn ontkenning werd hij door twee Tapixeyten aangegrepen. Zij leidden hem in een zaal, waar alle overige Melanephoren, geheel in 't zwart gekleed, aanwezig waren. De koning zelf, die steeds deze handeling bijwoonde, sprak hem, naar den uiterlijken schijn, zeer vriendelijk toe, en verzocht hem, indien hij meende geen moed genoeg te bezitten, om de proef, die met hem genomen zou worden, te doorstaan, liever de gouden kroon die hij hem toereikte, aan te nemen. Den nieuwen Melanephoris was echter reeds vooruit gezegd de kroon neer te werpen en met voeten te treden. [29])

Dadelijk riep de koning: Beleediging, Wraak, en hief een offerbijl op en sloeg daarmede den Melanephoris zacht op het hoofd. [30])

De twee Tapixeyten wierpen den nieuwen Melanephoris ruggelings op den grond en de Paraskisten omwikkelden hem met mummiebanden. Gedurende deze handeling beweenden alle anderen hem. Daarop bracht men hem weer naar een poort waarboven Heiligdom der Geesten geschreven stond. Bij het openen daarvan omringden bliksemstralen en geweldige donderslagen den schijnbaar doode. [31])

Charon nam het lijk, als een geest, in zijn boot, en bracht het naar de onderaardsche rechters. Pluto zat op zijn rechterstoel, Rhadamantus en Minos waren naast hem gezeten evenals Aethon, Nycceus, Alaster en Orpheus. [32])

Er werden hem scherp gestelde vragen gedaan betreffende zijn geheelen levensloop en ten slotte werd hij veroordeeld in deze onderaardsche gangen te blijven. Hij werd uit de omwikkelingen van het lijkkleed bevrijd en ontving nieuw onderricht dat uit de volgende zinnen bestond:

1. Nooit naar bloed dorsten en zijn medeleden in levensgevaar te hulp komen.
2. Nooit een doode onbegraven laten.
3. Een opstanding der dooden en een komend gericht afwachten.

Daarna moest hij zich eenigen tijd op schilderen toeleggen om de doodkisten der Mummies en banden te kunnen versieren. Hij kreeg

les in een bijzonder soort schrift, het hierogrammatisch schrift genoemd, dat hij spoedig noodig zou hebben; want hierin waren de geschiedenis van Egypte, de beschrijving der aarde en de beginselen der sterrenkunde geschreven. Hij werd ook onderricht in het houden van redevoeringen, om in het vervolg in het openhaar lijkredenen te kunnen houden. Zijn teeken bestond in een bijzonder soort van omhelzing, die de macht van den dood uitdrukte. Het woord was Monach Caron Mini: Ik tel de dagen des toorns.

Hier in deze onderaardsche gangen bleef hij zoolang totdat men zag, of hij tot het verkrijgen van meer kennis geschikt was, of dat hij Paraskiste of Heroi moest worden; want levend kwam hij er niet meer uit tenzij hij de ware geschiktheid bezat.

Vierde graad.
De slag der schaduwen.
Chistophoris.

Als de dagen des toorns, die gewoonlijk 1½ jaar duurden, voorbij waren, kwam de Thesmosphores weer bij hem, begroette hem vriendelijk en verlangde dat hij hem zou volgen, terwijl hij hem een zwaard en een schild gaf.

Zij gingen samen door donkere gangen tot eindelijk een aantal verkleede personen in afzichtelijke gestalten verschenen, die, terwijl zij Panis riepen, hem aanvielen. De Thesmosphores beval hem zich dapper te verdedigen en alle gevaar het hoofd te bieden. Eindelijk werd hij gevangen genomen, weder geblinddoekt terwijl om zijn hals een lus werd gelegd, maar zoo, dat hij niet geworgd kon worden.

Daarop sleurde men hem langs den grond naar de zaal waar hij een nieuwen graad zou ontvangen. De schaduwen verwijderden zich met een nieuw geschreeuw, dat plotseling opkwam.

Men richtte hem op en leidde hem volkomen afgemat in de bijeenkomst. De blinddoek werd hem afgenomen en hij zag een schitterende versierde zaal waarvan de muren met de mooiste schilderijen waren bedekt. De koning was zelf met den Demiurges [34]) aanwezig. Zij droegen allen hun Alydei. [35])

Om hen heen zaten de Stolistae of waterdragers, de Hierostolista met de pen op zijn hoed, als secretaris, de Zacoris, die over de kas ging en de Komastis, die voor de maaltijden te zorgen had.

De Odos of redenaar (zanger) hield daarop een toespraak, waarin hij den nieuwen Chistophoris met zijn voornemen geluk wenschte. Hij had echter nog slechts de helft van zijn taak volbracht en moest nog de beproevingen van het overige deel ondergaan.

Daarna werd hem een beker gereikt met een drank die zeer bitter was en Cyce heette. [36]) Hij moest dien beker geheel ledigen. Hierna gaf men hem het schild van Minerva, die ook Isis genoemd werd, trok hem de laarzen van Anubis, die identiek was met Mercurius, aan, en den Mantel van Orci met den kap. Hij kreeg een zwaard en er werd hem bevolen, den persoon dien hij in het hol zou ontmoeten het hoofd af te houwen, en dat den koning te brengen. Ieder lid riep uit, Niobe: Daar is het hol van den vijand. In dat hol zag men een buitengewoon schoone vrouw, die scheen te leven, maar die zeer kunstig van fijne blaasjes en vellen was gemaakt. Hier ging de nieuwe Chistophoris op af, vatte haar bij de haren en hieuw haar het hoofd af. Hij bracht dit den koning en den Demiurges, die zijn heldendaad prezen en hem vertelden, dat hij het hoofd van Gorgo [37]) afgehouwen had, die met Typhon gehuwd geweest was en de aanleiding was geweest van den moord op Osiris. Hij moest steeds een wreker van het booze zijn. Hierop kreeg hij verlof steeds de kleeding die hij gekregen had te dragen. Zijn naam werd in een boek geschreven, dat de namen van alle rechters van het land bevatte.

Hij had vrijen omgang met den koning. Hij ontving dagelijks zijn voedsel van het hof.

Hij ontving alle wetboeken van het land en een ordeteeken dat hij echter alleen bij de opname van een nieuwen Chistophoris of in de stad Saïs dragen mocht. Het stelde Isis of Minerva, in de gestalte van een uil voor.

Men gaf hem daarvan de volgende verklaring, dat de mensch bij zijn geboorte zoo blind als een uil was, door beproevingen en door wereldwijsheid echter een mensch werd. De helm beteekende de hoogste graad van wijsheid, het hoofd van Gorgone de onderdrukking der hartstochten. Het schild de beschutting tegen spotternijen. De zuil de standvastigheid. De waterkruik, de dorst naar wetenschap. De koker met pijlen, het spreektalent. De speer de overreding op een afstand, omdat men door dien te gebruiken, eveneens anderen op een afstand treffen kan. De palm of olijftak de vrede. [39])

Verder leerde men hem dat de naam van den grooten wettengever Joa was.[40])

Dit woord was ook hun wachtwoord.

Zij hielden van tijd tot tijd bijeenkomsten, waarin niemand anders dan Chistophores komen mochten.

Zóó een kapittel heette Pyron.[41])

Zij hadden een kapittelwoord namelijk Sasychis.[42])

Verder moest hij zich op de ammaansche taal toeleggen.

Vijfde graad.

Balahate.

De Chistophoris had het recht dezen graad te eischen dien de Demiurges hem niet mocht weigeren.

Hij werd dan naar de plaats van samenkomst gevoerd, waar hij door alle leden ontvangen en in de zaal geleid werd. Daarop werd een soort tooneelspel opgevoerd waar hij slechts naar kijken mocht en waarvan hij ten slotte de verklaring kreeg. Een persoon die Orus genoemd werd, ging in gezelschap van enkele Balahaten welke fakkels droegen de zaal rond en scheen iets te zoeken. Eindelijk trok Orus zijn degen. Men zag vervolgens in een hol waar vlammen uitsloegen, Typhon treurend als een moordenaar zitten. Orus naderde hem, Typhon echter stond op en vertoonde zich in een vreeselijke gestalte. Honderd hoofden zaten op zijn schouders. Zijn geheele lichaam was met schubben bedekt en zijn armen waren van een ontzettende lengte. Niettemin ging Orus op hem af, wierp hem op den grond en doodde hem. Men wierp het lichaam, nadat het hoofd afgehouwen was, in het hol waaruit nu afschuwelijke vlammen te voorschijn sloegen. Het hoofd echter werd aan een ieder getoond zonder dat er een woord bij werd gesproken.

De nieuwe Balahate ontving hierop de mededeeling, dat Typhon vuur beteekende, dat een van de verschrikkelijkste elementen was, doch zonder hetwelk niets in de wereld gedaan kon worden. Orus, de arbeid en de vlijt, kon er groot voordeel uit putten, als zij de ruwe kracht er van om zoo te zeggen dooden konden.

Hierop werden den Balahate de beginselen der Chemie getoond,

en als hij er lust in had, kon hij zooveel hij wilde hun onderzoekingen bijwonen.

Te dien einde was zijn wachtwoord Chymia.

Zesde graad.

Astronomus voor de Poort der Goden.

Aan dezen graad waren eenige voorbereidingen verbonden en werd de candidaat, de zaal waar de bijeenkomst gehouden werd binnentredende, dadelijk geboeid.

De Thesmosphores leidde hem eerst naar de Poort des Doods terug, die veel treden had, welke hij moest afdalen, daar bij de inwijding van den 3den graad het hol met water was gevuld. Hier zag hij lijken liggen van hen, die als verraders van het genootschap omgebracht waren. Men dreigde hem met hetzelfde lot, en nu werd hij weer teruggeleid om een nieuwen eed af te leggen. Had hij dit gedaan, dan werd hem de oorsprong van de geheele godenleer verteld en werden hem de beginselen van de praktische sterrenkunde geleerd. Hij moest 's nachts bij de waarnemingen tegenwoordig zijn en medehelpen.

Hij werd gewaarschuwd voor Astrologen en Horoscopen; daarvoor hadden zij een waren haat en afschuw, daar deze de oorzaken waren van alle afgoderij en bijgeloof. De valsche volksleeraren hadden als wachtwoord het woord Phoenix gekozen, waarover de Astronomen slechts spotten. [44])

Dadelijk na zijn opname leidde men hem naar de Poort der Goden en opende deze. Hij zag daar de afbeeldingen van alle goden, waarbij de Demiurges zelf hem hun geheele geschiedenis uitlegde, zonder iets te verzwijgen. Ook liet men hem zien hoeveel hoogste opzieners er reeds geweest waren en de lijst der over de geheele wereld verstrooide leden. Men leerde hem een priesterlijke dans waarvan de passen den loop der sterren voorstelden [45]). Het wachtwoord was Ibis, dat kraanvogel beteekende en het zinnebeeld der waakzaamheid was.

Zevende graad.

[46]) Propheta of liever Saphenath Pancah, een man die geheimen weet.

De laatste en verhevenste graad, waarin alle geheimen nauwkeuriger verklaard werden. De astronomus kon zonder verlof en toestemming van den koning, den Demiurges en alle hoogere leden, dezen graad niet verkrijgen.

Was deze toestemming verkregen, dan hield men openbare omgangen, waarbij steeds de heiligdommen aan het publiek getoond werden. Deze omgang werd Pamylach genoemd. [47])

Zoodra deze gehouden waren, ging men 's nachts heimelijk buiten de stad, waar een aantal vierkant gebouwde huizen lagen, die verschillende kamers bevatten, alle met prachtige wandbeschilderingen die het menschelijke leven voorstelden. [48])

Die huizen werden Maneras genoemd [49]) want het volk geloofde, dat men daar een bijzonderen omgang met den afgestorven Manes had. Was men bij de huizen gekomen, die met vele zuilen, waartegen beurtelings een doodkist en een sphinx stonden, omgeven waren, dan reikte men den nieuwen propheta een drank Oimellas [50]) en zeide hem daarbij, dat nu alle beproevingen geëindigd waren.

Daarop ontving hij een kruis dat een bizondere beteekenis had en dat hij steeds dragen moest. [51])

Hij kreeg een wit gestreept wijd gewaad dat Etangi heette.

Zijn hoofddeksel was vierkant.

Als teeken had hij hoofdzakelijk dit, dat hij gewoonlijk zijn armen gekruisd in zijn wijde mouwen stak. [52])

Hierop werden hem alle haren afgeknipt. [53])

Hij kreeg verlof alle geheime boeken te lezen, die in de Amonische taal geschreven waren en waarvoor hij den sleutel kreeg die koninklijke bouwbalk genoemd werd. [54])

Het voornaamste voordeel, dat hij verkreeg was dat hij den koning mee mocht kiezen.

Hun woord was Adon.

Na een bepaalden tijd kon men ambten in het genootschap verkrijgen en Demiurges worden.

DE AMBTEN EN DE KLEEDING.

1. Demiurges, de eerste opziener van het genootschap, droeg een hemelsblauw kleed, met sterren geborduurd en een gelen gordel. [57])
   Hij droeg een saffier, omgeven met edelsteenen, aan een gouden ketting om zijn hals.

Hij was tevens de hoogste rechter van het land.

2. Hierophantes, was bijna evenals de Demiurges gekleed, slechts met het onderscheid, dat hij een kruis droeg.
3. Stolista de waterdrager, droeg een wit gestreept kleed en een bijzonder soort laarzen. Hij bewaarde alle kleedingstukken.
4. De Hierostolista had een veer op zijn hoed en had een vat dat Canonicon genoemd werd, en een cylindervorm had en waarin inkt was om te schrijven.
5. De Thesmosphores was degene, die alle ingewijden binnenleiden moest.
6. De Zacoris hield de kas.
7. De Komastis moest voor de maaltijden zorgen. Onder hem stonden alle Pastophores.
8. Odos, de redenaar en zanger.

MAALTIJD.

Eer zij aan tafel gingen, moesten zij zich allen wasschen.

Zij mochten geen wijn maar alleen bier drinken. Gedurende den maaltijd werd òf een heel skelet òf een Buroi (Sarcopeja) een doodkist getoond, waarop de Odos het Maneros d. i. "O, dood, kom te juister tijd tot ons", aanhief, dat door alle leden meegezongen werd. Was de maaltijd afgeloopen, dan gingen zij over tot hun werkzaamheden of beschouwingen of legden zich ter ruste, voor zoover zij niet de godenpoort Biranta openden tot het doen van astronomische onderzoekingen, in welk geval zij heele nachten wakend doorbrachten en waarnemingen moesten doen.

AANTEEKENINGEN.

1. Porphyrius de vita Pythagorae.
2. Herodotus Lib. 2. Clemens Alex. Stromat 1.
3. Namelijk peulvruchten en visschen.
4. Jamblichus de Mysteriis. Pausanias Lib. 1 vertelt nadrukkelijk, dat zulke spreuken in onderaardsche ruimten nabij Thebe, bestonden.
5. De inleider. De uitgangen der namen die anders op u uitgaan, zijn hier voor het grootste gedeelte, volgens het Egyptische dialekt in es en os veranderd.
6. Apuleins de Metam. Lib. XI.
7. Cicero de Legibus Lib. II Misteriis ex agresti imanique vita exculti ad humanitatem, et mitigati sumus.
8. Volgens verklaring van een Egyptische zuil, waarop deze handeling afgebeeld was.
9. Plutarchus in Lacon. Apoph verb. Lysander.
10. Zie Histoire du Ciel Tom. I p. 44.
11. Euseb. Caesar. Praeparat. Evangel. Clemens Alexand. Admonit. ad Gent.
12. Alexander ab Alexandro Lib. V. Cap. 10.
13. Euseb. demonstr. Evang. Lib. I.

14. Origines cont. Cels. p. 341. de Trad. de Bouherau. Diction de Chauffepie Tom. IV p. 834.
15. Euseb. Praeparat. Evang. I, 13 Clemens Admonit. ad Gent.
16. Jamblichus in vita Pythagorae.
17. Plutarch de Iside et Osiride.
18. Jamblichus in vita Pythagorae.
19. Arnobius Lib. V.
20. Endimion beteekent nagemaakte grot. Iets uitvoerigs vindt men er verder niet over, behalve hetgeen wat tot de bekende fabel behoort.
21. Julius Firmicus Maternus Cap. 2 zegt dat het een gemaakte en vergulde slang was.
22. De Egyptenaren bezitten nog de kunst slangen het vergif te ontnemen. Dit groote geheim wordt echter aan niemand meegedeeld, die niet tot een bijzondere sekte onder hen behoort.
23. Men vindt een dergelijke voorstelling, dans le grand Cabinet Romain p. 94.
24. Clem. Alex. in Protept. vertelt iets dergelijks.
25. Men vindt daarover nog eenige teekeningen in het werk van Norden.
26. Lieden die het lichaam opensneden.
27. Heilige mannen die zich met balsemen afgaven.
28. Lieden die de dooden begraven moesten.
29. Tertullianus de Baptismo Cap V.
30. De keizer Kommodus die dit ambt eens vervulde maakte er ernst van. Aelius Lampridius de Commodo Imperatore.
31. Apuleius Lib. Metam. II prope finem.
32. Diod. Siculus Lib. 1 v. Orpheus.
33. Tertullianus de militis Corona.
34. De Demiurges was de hoogste opziener in het genootschap.
35. Αληθεια Waarheid. Een Egyptische Orde. Aelianus var. Histor. Lib. XIV. Cap 34 schrijft daarvan; Eum omnium hominum instissimum et tenacissimum oportelbat qui circa collum imaginem ex Sapphiro Gemma confectam gestabat.
36. Vermoedelijk dezelfde drank als Κυχεὸν. Athenaeus Lib. 9.
37. Gorgo, Gorgal en Gorgone zijn Egyptische namen voor Medusa.
38. Diodorus Siculus Lib. 1 de Judicis Aegyptiorum.
39. Grand Cabinet Romain p. 21.
40. Diodorus Siculus Lib. I de Aegyptiis legumlatoribus. Het verdient opmerking dat het woord Jehova zonder punten geschreven Joa heet.
41. Lit. de Justice.
42. Een oude Egyptische priester.
43. De Ammaansche taal was de geheime taal die hij leeren moest omdat hij nu op het punt stond het geheele geheim te leeren.
44. Heliodorus Hist. Aethiop. Lib. 3.
45. Lucian de Saltatione.
46. Jamblichus de Mysteriis Aegypt.

47. d. w. z. Oris Circumcisio.: Besnijding der tong.
48. Voyage de Lucas en Egypte.
49. Doodenhuizen.
50. Vermoedelijk οινογελι dat uit wijn en honing gemaakt werd. Athenaeus Lib.9.
51. Rufinis Lib. II Cap. 29.
52. Porphyrius de Abstinentia.
53. Pierius Lib. 32 Grand Cabinet Romain p. 66.
54. Plutarch de amore fraterno. Diodorus Siculus in Additionibus.
55. Synesus de Providentia.
56. Historiae Deor. Syntagma primum Lilio Greg. Autore p. 2.
57. Montfaucon, Tom. II p. 102 fig. 3. Ungerus Lib. de Cingulis.

HET BOEK DER DOODEN
ALS INWIJDINGSRITUAAL

DOOR
H. J. VAN GINKEL.

(Vervolg van blz. 38).

INLEIDENDE HYMNEN TOT HET BOEK DER DOODEN.

Hymne tot Ra, wanneer hij opkomt.

[PAPYRUS VAN ANI (BR. MUS. No. 10. 470, VEL 1.]

Tekst: (1) EEN LOF-HYMNE TOT RA OP HET OOGENBLIK DAT HIJ OPKOMT IN HET OOSTELIJK DEEL DES HEMELS. Aanschouw, Osiris [1]) Ani den schrijver van de heilige offeranden van alle goden (2) die zegt:

"Eere zij u, O gij die gekomen zijt als Khepera, Khepera [2]), de schepper der goden. Gij rijst, gij schijnt (3), gij maakt licht [in] uw moeder [de godin Nut [3]]; gij zijt koning der goden gekroond. [Gij] moeder Nut, verricht eene offerhandeling tot hem met uw beide handen. (4) Het land van Manu [4]) ontvangt u met voldoening, en de godin Maāt [5]) omhelst u zoowel des morgens als des avonds. Moge hij (d. w. z. Râ) heerlijkheid en macht en zegepraal geven; (5) en een te voorschijn komen als een levende ziel om Heru-Khuti (d.w.z. Horus der beide gezichteinders) te zien tot het dubbel (kā [7]) van Osiris, den schrijver Ani, zegevierend voor Osiris, (6) die zegt: Heil U, al gij goden van den Tempel der ziel, [8]) die hemel en aarde in de balans weegt, en die grafmaaltijden [9]) in overvloed verschaft.

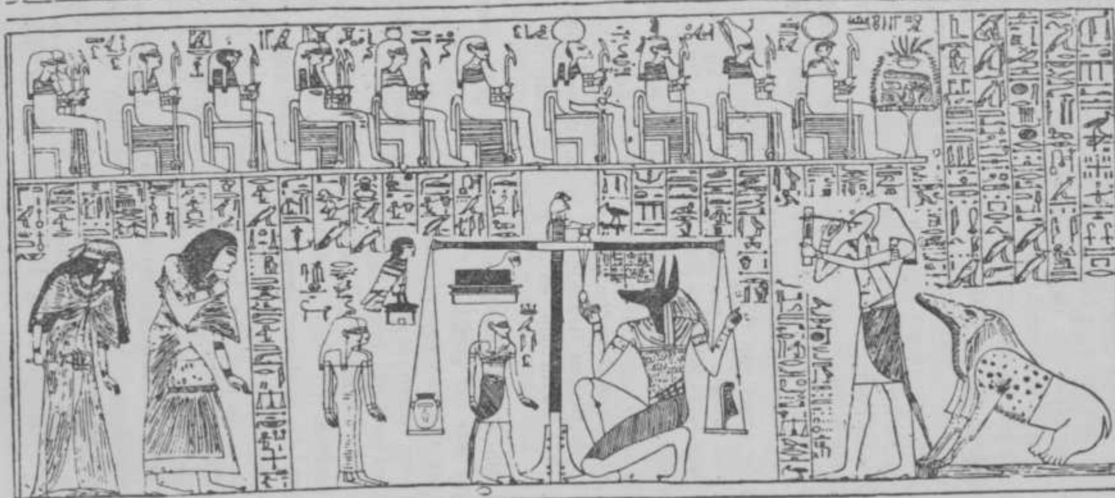
Heil U, Tatunen [10]), gij Eene, (7) gij Schepper der menschheid en Maker van de Substantie der goden van het zuiden en het

noorden, van het westen en het oosten. O kom en juich Rā toe, den heer des hemels (8), den Vorst (Leven, Gezondheid, Kracht!), den Schepper der goden, en aanbid gij hem in zijn schoonen vorm bij het verrijzen in de *Atêt*boot [11]). (9) Zij die op de hoogten en zij die in de diepten [12]) verblijven, aanbidden u. De god Thoth [13]) en de godin Maāt hebben [uw loop] neergeschreven voor u dagelijks en iederen dag. Uw vijand de slang is overgeleverd (10) aan het vuur, de slang-vijand Sebau is languit neergevallen; zijn armen zijn in ketenen gebonden en zijn beenen heeft Rā van hem afgehakt. De kinderen van (11) onmachtigen opstand zullen nooit meer oprijzen. De Tempel van den Oude [14]) viert feest, en de stem van degenen die zich verheugen, verwijlt in het machtige verblijf. (12) De goden juichen wanneer zij Rā zien, wanneer hij verrijst, en wanneer zijn stralen de wereld met licht overstroomen. De Majesteit (13) van den heiligen god gaat uit en treedt voort zelfs in het land van Manu; hij maakt de aarde iederen dag bij zijn geboorte stralend; hij reist voort tot aan de plaats waar hij gisteren was. (14) O wees gij in Vrede met mij, en laat mij uw schoonheid [15]) zien; dat ik op aarde verder moge reizen, dat ik den Ezel [16]) moge verslaan; dat ik (15) den slang-vijand Sebau [17]) moge verpletteren; dat ik Āpep [18]) in dit uur moge vernietigen, dat ik den visch *Abtu* [19]) op zijn tijd moge zien, en den visch *Ant* (16) die de *Ant*boot in zijn meer [loodst]. Moge ik Horus als bestuurder zien optreden, met den god Thoth en de godin Maāt, elk aan een zijner zijden; moge ik de voorsteven van de (17) *Sektet*boot [20]) grijpen en de achtersteven van de boot *Atêt*. Moge hij (d. w. z. Rā) het dubbel (*ka*) von Osiris Ani veroorloven zonder ophouden, elken en iederen dag de schijf van de Zon en den Maangod te zien; en (18) moge mijn ziel te voorschijn treden en hier en daar wandelen (19) en waar zij ook gaan wil. (20) Moge mijn naam worden verkondigd (21) en moge hij op het blad (22) van de offertafel worden gevonden; moge offerande (23) mij worden gebracht in mijne tegenwoordigheid, zooals deze [gemaakt worden aan] de volgelingen (24) van Horus; moge er voor mij een zetel worden gereedgemaakt (25) in de boot der zon op den dag wanneer (26) de zon henengaat; en moge ik worden ontvangen (27) in de tegenwoordigheid van Osiris in het land der zegepraal.

NOTEN.

1. De god die na dood en verminking wederom op aarde herrees en de koning van de onderwereld en de rechter der dooden werd; hij was het oerbeeld van het eeuwige bestaan en het zinnebeeld der onsterfelijkheid. De overledene pleit voor de wederopstanding van dezen god als de reden voor zijn eigen wederopstanding, en hij vereenzelvigt zich in begrafenisteksten altijd met Osiris.
2. Hij is een vorm van de rijzende zon, en zijn zetel is in de boot van den Zonnegod. Hij is de god van de stof welke op het punt staat van inertie tot leven over te gaan, en ook van het doode lichaam uit hetwelk een geestelijk en verheerlijkt lichaam op het punt staat te ontbloeien. Zijn zinnebeeld is een tor.
3. Het vrouwelijk beginsel van Nu, *d. w. z.*, de waterachtige massa uit welke alle goden ontwikkeld zijn; zij is de godin van de lucht, over welke de boot van den Zonnegod zeilde.
4. Manu was de naam van den berg waar de zon in het westen onderging.
5. De vrouw van Thoth, en een dochter van Rā; zij verleende hulp bij het scheppingswerk. Zij is de godin van de volstrekte regelmaat en orde, en van zedelijke gerechtigheid, en van recht en waarheid. Haar zinnebeeld is de veder.
6. Hij is een vorm van den Zonnegod; de woorden "beide gezichteinders" zinspelen op de bergen Bakhatet en Manu, de oostelijkste en westelijkste punten van den Zonneloop, en de plaatsen waar de zon opkwam en onderging.
7. Het leven van de *Ka* werd onderhouden door begrafenisoffers; haar verblijfplaats was het graf.
8. De naam van een gedeelte van de lucht waar de goden woonden; een plaats die een tegenhanger op aarde had, waarschijnlijk te Annu (On, Heliopolis) en te Tattu (Mendes).
9. *Tchefau* was de naam die gegeven werd aan het voedsel van hetwelk de goden leefden.
10. De god van de aarde en een van de oudste goden van Egypte; hij wordt soms vereenzelvigd met Seb.
11. Een naam voor de boot van de morgenzon.
12. *D. w. z.* de goden die in de hoogten en diepten des hemels wonen, of hemelsche en aardsche wezens.
13. Het goddelijk verstandswezen dat bij de schepping de woorden uitsprak welke de vorming der wereld ten gevolge had. Hij was uit zichzelf voortgekomen en was heer van aarde, lucht, zee en hemel; hij was de schrijver der goden, en de uitvinder van alle kunsten en wetenschappen.
14. *D. w. z.* de Tempel van Rā te Annu (d. w. z. On of Heliopolis).
15. Of, "uw schoone vorm".
16. Waarschijnlijk moesten wij lezen: "Moge ik den eter van den Ezel verslaan" en overwegen dat het woord "eter" doelt op de slang die den

Hu en Sa. Hathor. Horus. Isis. Nephthys. Nut. Seb. Tefnut. Shu Themu. Harmachis.

Ani en zijn vrouw Thuthu. Meskhenet Renenet. Ani's Hart. Het geluk. Anubis De veer van Maat. Thoth. De "Eter der Dooden".

Ani — Horus, de zoon van Isis. — Ani, knielende voor Osiris. — Osiris in zijn Heiligdom met Isis, Nephthys en de vier kinderen van Horus.

Ezel aanvalt in het vignet van Hoofdstuk XL. Anders moet "Ezel" de naam van een vijand der duisternis zijn; maar dan weer moeten wij bedenken dat "Ezel" een der namen van den Zonnegod is.
17. Sebau is, in werkelijkheid, de naam van een legio duivels.
18. De groote tegenstander van den Zonnegod, van wien vele typen bekend zijn.
19. De naam van een mythologischen visch, welken men — op doodkisten enz. — ziet zwemmen voor den boeg der boot van den Zonnegod.
20. Een naam voor de boot van de ondergaande zon.

Lofzang tot Ra wanneer hij opkomt.

[Uit den Papyrus van Quenna (zie Leemans, *Papyrus Egyptiens*. T.2. Plaat 2.)]

Tekst: (1) Een Lofzang tot Ra wanneer hij opkomt in het Oostelijk deel van den Hemel. Aanschouw Osiris Quenna, den Koopman, (2) die zegt:

"Eere zij u, O Rā, wanneer gij opkomt [en u], O Temu [1]), in uwe opgangen van Schoonheid. Gij komt op, gij gaat op, gij schijnt (3), gij schijnt bij het aanbreken van den dag. Gij zijt tot koning der goden gekroond, en de godinnen Maāti [2]) volbrengen een dienst u ter eere. Het gezelschap (4) der goden looft u van de plaatsen van zonsopgang en zonsondergang. Gij gaat over de hoogten des hemels en uw hart is met blijdschap vervuld. De *Sektet*boot trekt voort, en [Rā] komt vooruit (5) in de *Atet*boot met gunstige winden. Rā verheugt zich, Rā verheugt zich. Uw vader is Nu, uw moeder is Nut; O (6) gij die gekroond zijt als Rā-Heru-Khuti [3]) (Rā-Harmachis), uw goddelijke boot gaat in vrede voort. [Uw vijand] is overgeleverd [aan de vlam, en hij] is gevallen; zijn hoofd is afgesneden. (7) Het hart van de Vrouwe des Levens (d. w. z. Isis) is blijde [omdat] de vijand [4]) van haar heer languit gevallen is. De bootlieden van Rā zijn tevreden van harte en Annu (Heliopolis) verheugt zich". (8)

De koopman Quenna, zegevierend, zegt:

"Ik ben tot u gekomen, O Heer der goden, Temu-Heru-Khuti [5]), (Themu-Harmachis) dien Maāt bestuurde (9) . . . . . Ik ken dat waardoor gij leeft [6]). Moge gij het mij geven gelijk te zijn aan een dergenen die uwe geliefden zijn (10) [onder] de volgelingen van den Grooten God; moge mijn naam verkondigd worden, moge hij gevonden worden, moge hij gezet worden (11) bij hunne [namen?] De riem(en) zijn in de *Sektet*boot genomen, en de boot van de Zon gaat in vrede

voort. (12) Moge ik Rā zien, wanneer hij bij het dagen aan den hemel verschijnt en wanneer zijn Vijand bij het blok gevallen is. Ik zie Horus het roer aan elke zijde hanteeren en de boot vooruitbrengen. Moge ik den *Abtu*visch zien op [zijn] tijd van (14 tot aanzijn ?) komen; moge ik den *Ant*visch zien als hij de loods van de *Ant*boot in hare wateren wordt. O gij Eénige, O gij Volmaakte, O gij (15) die verdraagt, die nooit een kwaad oogenblik doorstaat, die niet ternedergeworpen kunt worden door hem die daden van macht doet, geen ander zal heerschappij en macht hebben over de dingen die u behooren. (16) Niemand zal door bedrog bezit verkrijgen over de dingen die aan den goddelijken Vader behooren, die overvloed van noode heeft, de taal (?) der vereering, (17) den heer van Abtu (Abydos)".

De koopman Quenna, zegevierend, zegt: "Heil u, O Heru-Khuti-Temu-Heru (18) Khepera [7]), gij machtige valk, die blijde maakt het lichaam [van den mensch], gij schoone van aangezicht vanwege uw twee groote pluimen! Ontwaak, (19) O heer van schoonheid, bij het aanbreken van den dag, wanneer het gezelschap der goden en stervelingen tot u zegt, 'Heil!' Zij (20) zingen U loftiederen toe in den avondstond, en de sterregoden aanbidden u eveneens. O gij eerstgeborene, die bewegingloos ligt (21), uw moeder toont dagelijks liefhebbende zachtheid voor u. Rā leeft, en de slang-vijand Nák is dood [8]); gij verkeert in een goed geval, want uw vijand (22) is languit gevallen. Gij zeilt over den hemel met leven en kracht. De godin Nehebka [9]) is in de *Atet*boot, en uw boot verheugt zich; (23) uw hart is blijde en de beide uraei godinnen verheffen zich op uw voorhoofd".

NOTEN:

1. Een vorm van Rā, en het beeld van de nachtzon; hij was zelfgeschapen en men verklaarde hem tot schepper van goden en menschen.
2. Waarschijnlijk wordt hier gezinspeeld op de godinnen Isis en Nephthys.
3. Een vorm van de opgaande zon.
4. Āpep. (Zie noot 18, vorige hymne).
5. De vormen van den zonnegod, des avonds en des morgens.
6. De goden leven bij *maât*, d. w. z. nimmer falende en onveranderlijke regelmatigheid en orde.
7. Namelijk, Harmachis-Tem-Horus-Khepera of vier vormen van den zonnegod.
8. Een werkzaam tegenstander van den Zonnegod.
9. De wederbelevendigde godin der stof.

Hymne tot Ra wanneer hij opkomt.

[Uit den Papyrus van Quenna (zie Leemans, *Papyrus Egyptiens* T. 2, Plaat 4)]

Tekst. (1) Een Lofhymne tot Ra, wanneer hij in het oostelijk deel van den hemel verrijst. Aanschouw Osiris, Quenna den koopman, zegevierend [1]), (2) die zegt:

"Heil U, O gij die opkomt in Nu, en die bij uwe openbaring de wereld schitterend maakt door licht; het geheele gezelschap der goden zingt lofzangen tot u nadat gij tevoorschijn zijt gekomen. 3) De goddelijke Merti [2]) die u bedienen, koesteren u als Koning van het Noorden en Zuiden, gij schoon en geliefd Mensch-kind. Wanneer gij verrijst, leven mannen en vrouwen. (4) De volkeren verblijden zich in u, en de Zielen van Annu (Heliopolis) zingen vreugdeliederen tot u. (5) De zielen der steden Pe [3]) en Nekhen [4]) verheffen u ten hemel, de apen van den dageraad aanbidden u, en (6) alle dieren en vee prijzen u als met één stem. De godin Seba verslaat uwe vijanden, verheug u daarom in (7) uwe boot; uwe bootlieden zijn daarmede tevreden. Gij hebt de Ātetboot bereikt, en uw hart zwelt van vreugde. O heer der goden, toen gij hen schiept (8), brachten zij u lof toe. De azuren godin Nut omvat u aan alle zijden, en de god Nu [5]) (9) overstroomt u met zijn lichtstralen. O werp gij uw licht op mij en laat mij uwe schoonheden zien, mij den Osiris (10) Quenna den koopman, zegevierend, en wanneer gij voortgaat op de aarde, zal ik lof in uw aangezicht zingen. Gij verrijst aan 's hemels horizon, (11) en [uw] schijf wordt aangebeden [wanneer] zij op den berg rust om leven aan de wereld te geven."

Zegt Quenna de koopman, zegevierend: (12) "Gij komt op, gij verrijst, en gij komt tevoorschijn uit den god Nu. Gij hernieuwt uw jeugd en gij zet uzelf op de plaats waar gij gisteren waart. O goddelijke jongeling die uzelf geschapen hebt, (13) ik ben niet bekwaam u [te beschrijven]. Gij zijt gekomen met uwe diademen [6]), en gij hebt hemel en aarde opgewekt met uwe stralen van zuiver smaragd licht. (14) Het land van Punt [7]) is gesteld [om te geven] de geuren die gij met uwe neusgaten ruikt. Gij verrijst, O wonderbaarlijk Wezen [8]) (15) aan den hemel, de twee slang-godinnen Merti zijn op uw voorhoofd gevestigd, en gij zijt de gever van wetten, O heer van de wereld en van de bewoners daarvan; (16) alle goden en Quenna de koopman, zegevierend, aanbidden u."

NOTEN.

1. De woorden, weergegeven door "zegevierend" zijn *maā kheru* en beteekenen letterlijk, "goede" (*maā*) en "woord", of "stem" (*kheru*). Zij duiden op het geloof van den schrijver (hier Quenna) dat de afgestorvene door middel van de te zijner behoeve volbrachte ceremoniën en de uitgesproken woorden, op bevredigende wijze de oordeelsbeproeving heeft doorstaan, en dat hij een staat van kennis bereikt heeft die het hem mogelijk zal maken op zulk eene wijze bevelen te geven, welke deze ook zijn mogen, dat zij uitgevoerd zullen worden door hen tot wie ze worden gericht, hetzij goden of duivels.
2. Nl. de "Twee Oogen", een naam die gegeven wordt aan de godinnen Isis en Nephthys, die, in den vorm van twee slangen, hare plaats hebben op het hoofd van den Zonnegod.
3. "Buto", een stad in de Delta.
4. Een zeer oude stad in Boven-Egypte, waarschijnlijk nabij Eileithyiapolis.
5. "Nu" wordt hier beschouwd als de god der lucht.
6. Of "bij uw opgaan".
7. Een streek die gelegen was nabij het oostelijkste deel van Somaliland, in de oudheid bekend als het tehuis van specerijen en wierookboomen.
8. Of, "Wezen van ijzer". Volgens een zekere zienswijze bestond de vloer van den hemel uit een ijzeren plaat, met gaten, door welke de lampen der sterren opgehangen werden.

Hymne tot Ra wanneer hij opkomt.

[Uit den Papyrus van Hu-nefer (Brit. Mus. N°. 9901, vel 1].

Tekst. (1) Een lofzang tot Ra wanneer hij opkomt in het (2) Oostelijk deel des Hemels. Aanschouw Osiris, Hu-nefer (3) zegevierend, die zegt:

"Eere zij u, O gij die Ra zijt wanneer gij opkomt (4) en Temu wanneer gij ondergaat. Gij komt op, gij verrijst, gij schijnt, gij schijnt, (5) gij die tot koning der goden gekroond zijt. Gij zijt de heer des hemels, [gij zijt] de heer der aarde; [gij zijt] de schepper van hen die verblijven (6) in de hoogten en van hen die verblijven in de diepten. [1]) [Gij zijt] de God Een die tot aanzijn kwam (7) in den beginne des tijds. Gij schiept de aarde, gij formeerdet den mensch, (8) gij maaktet den waterachtigen afgrond des luchts, gij formeeerdet Hāpi [2]), gij schiept den waterachtigen afgrond, (9) en gij gaaft leven aan al wat daarin is. Gij hebt de bergen saamgeknoopt, gij deedt (10) de menschheid en de beesten des velds tot aanzijn komen, gij hebt

hemelen en aarde gemaakt. Zijt aangebeden, gij dien de godin Maāt des morgens en des avonds omhelst. Gij reist over het uitspansel met uw hart van vreugde zwellend: het meer Testes [3]) (11) wordt daarop tevreden. De slang-vijand Nak is gevallen en zijn beide armen zijn afgesneden. De *Sektet*boot krijgt goede winden, en het hart van hem die in het heiligdom is, verheugt zich daarom. Gij zijt gekroond tot (12) Vorst des hemels, gij zijt de Eene begiftigd [met alle souvereiniteit] die uit het uitspansel voorkomt. Rā is zegevierend! O gij goddelijke jongeling, gij erfgenaam der eeuwigdurendheid, gij zelfgeschapene, O gij die uzelf deedt geboren worden! O Eene (13), machtig(e), van myriaden vormen en aanzichten, koning der wereld, Vorst van Annu (Heliopolis), heer der eeuwigheid en beheerscher der eeuwigdurendheid [4]), het gezelschap der goden verheugt zich wanneer gij opkomt en zeilt (14) over het uitspansel, O gij die verheven zijt in de *Sektet*boot.

Eere zij u, O Amen-Rā, gij, die op Maāt rust [5]) en die over de hemelen gaat, ieder aangezicht ziet u. Gij wordt grooter (15) naarmate uwe Majesteit voortschrijdt, en uwe stralen op alle aangezichten zijn. Gij zijt onbekend en geen tong is waardig (?) uw gelijkenis te verklaren, slechts gijzelf [kunt dit doen]. Gij zijt Een, evenals hij is (16) die den *tenå*-mand brengt. Menschen loven u in uw naam [Rā] en zij zweren bij u, want gij zijt heer over hen. Gij hoort met uwe ooren en gij ziet met uwe oogen. (17) Millioenen jaren zijn over de wereld gegaan; ik kan niet het aantal vertellen van die door welke gij zijt heengegaan. Uw hart heeft een dag van geluk uitgeroepen in uw naam van 'Reiziger'. Gij gaat over (18) en reist door ongetelde ruimten, voor het [doorgaan] waarvan millioenen en honderdduizenden jaren noodig zijn; gij gaat ze in vrede door, en gij stuurt uw weg over den waterachtigen afgrond naar de plaats welke gij liefhebt; dit doet gij in een (19) oogenblikje tijd, en dan zinkt gij neer en maakt een einde aan de uren.

Aanschouw Osiris, den beheerscher van het paleis van den heer van de twee landen [6]), Hu-nefer, zegevierend, zeggende: (20) Heil u, mijn heer, die door de eeuwigheid gaat, wiens wezen eeuwigdurend is. Heil u, gij Schijf, heer der lichtstralen, gij verrijst en laat alle menschheid leven. Sta gij toe dat ik u iederen dag bij het aanbreken moge aanschouwen".

NOTEN:

1. Of "schepper van de sterregoden in den hemel boven en van hen die op de aarde beneden verblijven."
2. Nl. den Nijlgod, die onder twee vormen aangebeden werd, Hāpi van het Zuiden en Hāpi van het Noorden; hij wordt voorgesteld als een man met de borsten van een vrouw, vruchtbaarheid aanduidende, en gekroond met lotus en papyrusbloemen.
3. Een naam voor den hemel?
4. Of "die door de eeuwigdurendheid heen verblijft".
5. D. w. z. "gij wiens bestaan en wien herhaalde opkomen en ondergaan geregeld en vastgesteld zijn door vaste, onveranderlijke en onveranderende wetten.
6. De koning, naar wien hier verwezen wordt, is Seti I, die in 1370 v. Chr. begon te regeeren.

Hymne tot Ra wanneer hij opkomt.

[Uit den Papyrus van Nekht. (Brit. Mus. No. 10.471, Vel 21)].

Tekst: Een Lofzang tot Ra, door Nekht, den Koninklijken Schrijver, den hoofdman van soldaten, die zegt:

"Eere zij u, O gij schitterend Wezen, die begiftigd zijt [met alle souvereiniteit]. O Tem Heru-Khuti (Tem-Harmachis), wanneer gij opkomt aan den horizon des hemels, gaat een vreugdekreet tot u uit de monden van alle volkeren. O gij schoon Wezen, gij hernieuwt uzelf in uw jaargetijde in den vorm van de Schijf in uw moeder Hāthor [1]; daarom zwelt op iedere plaats ieder hart met vreugde bij uw opkomst, eeuwig. De gebieden van het Noorden en Zuiden komen tot u met eerbewijzen, en zenden op vreugderoepen tot u bij uwe verrijzen aan den horizon des hemels; gij verlicht de twee landen met stralen van turkooise licht. O Rā, gij die Heru-Khuti (Harmachis) zijt, het goddelijke mensch-kind, de erfgenaam der eeuwigheid, zelf-geschapen en zelfgeboren, Koning der aarde, vorst van Tuat [2]), bestuurder van de gebieden van Aukert [3]); gij komt te voorschijn uit het water, gij zijt voortgekomen uit den god Nu, die u koestert en uwe ledematen richt. O gij levensgod, gij heer der liefde, alle menschen leven wanneer gij schijnt; gij zijt tot Koning der goden gekroond. De godin Nut brengt u eerbewijzen en de godin Maāt omarmt u te allen tijde. Zij die in uw gevolg zijn, zingen met vreugde en buigen hun voorhoofd ter aarde wanneer zij u ontmoeten, gij heer des hemels,

gij heer der aarde, gij koning van Recht en Waarheid, gij heer der eeuwigheid, gij vorst der eeuwigdurendheid, gij souverein van alle goden, gij god des levens, gij schepper der eeuwigheid, gij maker des hemels waarin gij hecht gevestigd zijt! Het gezelschap der goden verheugt zich bij uw opkomst, de aarde is blij wanneer zij uwe stralen aanschouwt; de volkeren die lang dood zijn, komen met vreugdekreten te voorschijn om iederen dag uwe schoonheid te zien. Gij gaat iederen dag voort over hemel en aarde en gij wordt iederen dag sterk gemaakt door uw moeder Nut. Gij gaat door de hoogten des hemels, uw hart zwelt door vreugde; en het Meer Testus [4]) is daarmede tevreden. De Slang-vijand is gevallen, zijn armen zijn afgehouwen, het mes heeft de gewrichten losgesneden. Rā leeft door Maāt [5]) de Schoone. De *Sektet*boot trekt voort en komt in de haven; het Zuiden en het Noorden, het Westen en het Oosten wenden zich om u te loven, O gij oorspronkelijke substantie der aarde die uit eigen beweging tot aanzijn kwam. Isis [6]) en Nephthys [7]) groeten u, zij zingen tot u hare vreugdezangen bij uw opgaan in de boot, zij beschermen u met hare handen. De zielen van het Oosten volgen u, de zielen van het Westen loven u. Gij zijt de beheerscher der goden en gij hebt vreugde des harten in uw heiligdom; want de Slang-vijand Nák is tot het vuur veroordeeld en uw hart zal voor altijd vreugdevol zijn. Uw moeder Nut is toegevoegd aan uw Vader Nu".

NOTEN:

1. De godin van die gedeelten van het uitspansel in welke de zon opkwam en onderging.
2. De naam van een distrikt of gebied, noch in den hemel noch op aarde, waar de dooden verbleven en hetwelk de zon doortrok gedurende den nacht.
3. Een naam van de onderwereld.
4. Een naam van den hemel?
5. D. w. z. "Rā leeft door onveranderlijke en eeuwige wet en orde".
6. De dochter van Seb en Nut, de vrouw van Osiris en de moeder van Horus.
7. De dochter van Seb en Nut, de vrouw van Set, de zuster van Isis en Osiris, en de moeder van Anubis.

Hymne tot Osiris Un-nefer.

[Uit den Papyrus van Ani (Brit-Mus. N⁰. 10.470, vel 2).]

Tekst: (1) "Heerlijkheid zij Osiris Un-nefer, den grooten god in Abṭu (Abydos), koning der eeuwigheid, heer der eeuwigdurendheid, die millioenen jaren in zijn bestaan doorloopt. Oudste zoon van

de (2) baarmoeder van Nut, verwekt door Seb [1]) den Erpāt [2]), heer van de kronen van het Noorden en Zuiden, heer van de verheven witte kroon: als vorst der goden en menschen (3) heeft hij den herdersstaf, en de zweep en de waardigheid van zijne goddelijke vaders ontvangen. Laat uw hart, dat in den Berg van Ament [3]) is, tevreden zijn, want uw zoon Horus is op uw troon bevestigd. (4) Gij zijt gekroond tot heer van Taṭṭu [4]) en heerscher in Abṭu (Abydos). Door u wordt de wereld groen in (5) triomf voor de macht van Neb-er-tcher. [5]) Hij voert in zijn gevolg dat wat is en dat wat nog niet is, in zijn naam van 'Ta-her-sta-nef [6]); hij sleept langs de aarde door Maāt in zijn naam van 'Seker' [7]); hij is buitengewoon machtig (7) en allerverschrikkelijkst in zijn naam 'Osiris' [8]); hij blijft van eeuwigheid tot eeuwigheid in zijn naam van Un-nefer'. [9])"

(8) "Eere zij u, Koning der koningen, Heer der heeren, Vorst der vorsten, die van uit de baarmoeder van Nut hebt bestuurd (9) de wereld en Akert. [10]) Uw lichaam is van glanzend en schitterend metaal, uw hoofd is van azuur-blauw, en de schittering van den Turkoois omringt u, O god An van millioenen jaren, (10) alles doordringende met uw lichaam en schoon van aangezicht in Ta-tchesert [12]), sta gij toe aan het *Ka* van Osiris, den schrijver Ani, kracht in den hemel, en macht op aarde, en zegepraal in de onderwereld; en sta toe dat ik neer moge zeilen (11) naar Taṭṭu als een (12) levende ziel en naar boven naar (13) Abṭu (Abydos) als een *Bennu* [13]) vogel; en dat ik moge ingaan en uitgaan (14) zonder tegenhouden bij de pylonen [14]) (15) door de heeren der onderwereld. Mogen mij daar gegeven worden (16) brooden in het huis der koelte, en (17) offers van voedsel in Annu (Heliopolis), en een tehuis (18) voor eeuwig in Sekhet-Aru [15]) met tarwe en gort daarvoor.

NOTEN:

1. Hij was de zoon van Shu en Tefnet, echtgenoot van Nut, en vader bij haar van Osiris, Isis, Set, Nephthys, en Horus in de duisternis verblijvend.
2. *D. w. z.* de groote voorouder van den stam der goden.
3. De "verborgen" plaats, of verblijfplaats der dooden, welke gewoonlijk gelegen was op den linker- of westelijken oever van den Nijl.
4. Twee steden in Egypte droegen den naam "Tattu", nl. Busiris en Mendes.
5. *D. w. z.* "heer van alles". In het Boek der Dooden wordt Osiris vaak bij dien naam genoemd, daar er gezinspeeld wordt op de volledige herconstructie van zijn lichaam nadat het door Set in stukken gehakt werd.
6. Een naam die ongeveer beteekent "hij leide de aarde".

7. Een woordspeling met de klanken der woorden *Sek*, "voorttrekken", en *Seker*, hij die gekist is", wordt hier bedoeld.
8. Een woordspeling met de klanken der woorden *user*, "sterk", en *Ausar*, "Osiris" wordt hier bedoeld.
9. Een woordspeling met de woorden *un* "bestaan", en *un* in den eigennaam "Un-nefer" wordt hier bedoeld.
10. Een naam van de onderwereld.
11. Een vorm van den Zonnegod.
12. Een naam van de onderwereld.
13. De *Bennu* wordt gewoonlijk vereenzelvigd met de Phoenix.
14. Van de een-en-twintig pylonen van het Osirishuis is hier sprake.
15. Een onderverdeeling van de Sekhet-Hetepu of "Elyseesche Velden".

Het Oordeel.

De voorstelling waarvan hier eene beschrijving wordt gegeven, genaamd "het Oordeel", vormt een zeer belangrijk deel van het Boek der Dooden, zooals dit voorkomt in papyri van de XVIIIe XIXe en volgende Dynastieën. Zij volgt op de twee of meer hymnen waarmede elke groote papyrus aanvangt (zooals de gegeven voorbeelden) en vormt een geschikte inleiding tot de reeks hoofdstukken genaamd "Het Tevoorschijn komen bij Dag" die er op volgen.

Wij zullen verschillende onderdeelen van deze voorstelling verklaren, en hier enkele korte aanteekeningen aan toevoegen over de beteekenis als een inwijdingstafereel om den lezers een hoofdindruk te geven.

De exoterische verklaring zegt dat de afbeeldingen en teksten van "het Oordeel" betrekking hebben op de gebeurtenissen welke plaats grepen met den afgestorvene, vóór hij in het gebied van Osiris, den god der dooden, kon treden. De hoofdstukken "Het Tevoorschijn treden bij Dag" zinspelen op alle gebeurtenissen die voorkwamen in het verdere leven "na den dood" van hen die "het Oordeel" met goed gevolg doorstaan hadden, want degenen die veroordeeld werden, at de "Eter der Dooden" onmiddellijk op en zij hielden op te bestaan [1]), zoodat hetgeen in de Hfdst. "Het Tevoorschijn treden bij Dag" wordt medegedeeld, voor hen volstrekt geen waarde had.

Het tooneel van dat Oordeel zooals dit op groote Papyri voor-

[1]) Zie aanteekening II.

komt, schijnt ontwikkeld te zijn uit het vignet dat een der Hoofdstukken van "het Hart" (XXXb) verduidelijkt. In dat hoofdstuk wordt in het bijzonder "het wegen van het hart" behandeld.

Budge zegt: "Waar en wanneer het Oordeel plaats vond, is onbekend, maar het oorspronkelijk denkbeeld schijnt geweest te zijn dat de hemelen, of een deel er van, de Zaal des Oordeels vormden en dat het Oordeel plaats vond in de tegenwoordigheid van de drie gezelschappen der goden; als het hoofd van het begrafenisgezelschap nam Osiris een zeer op den voorgrond tredende plaats in en ten slotte werd hij de éénige rechter der dooden. Het oordeel der dooden had plaats kort na den dood...."

De opvattingen der verschillende Egyptologen over de meeningen der Egyptenaren met betrekking tot wederopstanding, straffen na den dood, zielsverhuizing enz. loopen zeer uiteen. Ze alle te vermelden, zou ons te ver voeren en doet weinig ter zake. Men kan hierover trouwens beter de betreffende boeken bestudeeren. Zij zullen nu eene vertaling geven van

Het Tooneel van het Wegen van het Hart van den Doode.

[Uit den Papyrus van Ani (Brit. Mus. N°. 10.470 plaat 3 en 4).]

Vignet. De schrijver Ani en zijn vrouw Thuthu betreden de Zaal van Dubbel- Maāt, waar het hart, symbool van het geweten, in de weegschaal gewogen moet worden tegen de veer, zinnebeeld van Recht en Waarheid. Aan de bovenzijde zitten de goden die moeten oordeelen, wier namen zijn "Harmachis, de groote god in zijn boot, Temu, Shu, Tefnut, de vrouwe des hemels, Seb, Nut, de vrouwe des hemels, Isis, Nephthys, Horus de groote god, Hathor, de vrouwe van Amenta, Hu en Sa." Op de balans der schalen zit de aap met den hondenkop, de gezel van Thoth, den schrijver der goden (Theos. Lipika); en de god Anubis, met den jakhalzenkop, probeert de tong van de weegschaal. Links van de weegschaal tegenover Anubis zijn: (1) Ani's "Geluk"; (2) de *Meskhen* of "ellemaat met het menschelijk hoofd", waarvan sommigen meenen dat zij verband houdt met de plaats der geboorte; (3) de godinnen Meskhenet en Renenet die heerschten over de geboorte, geboorteplaats en allereerste opvoeding der kinderen; en (4) de ziel van Ani in den vorm van een vogel met een menschenhoofd, staande op een pylon. Rechts van

de weegschaal, achter Anubis staat Thoth, de schrijver der goden, die in zijn handen zijn rietpen en tafel houdt om het resultaat van de proef op te teekenen. Achter Thoth staat het monster genaamd Amān, de Verslinder, of Ām-mit, de "Eter der Dooden".

Tekst. Osiris, de schrijver Ani, zegt:

"Mijn [1]) hart mijn moeder, mijn hart mijn moeder, mijn hart mijn tot aanzijn komen. Moge er niets zijn om mij te weerstaan bij [mijn] oordeel; moge er geen tegenstand tegen mij zijn van de *Tchatcha* [2]); moge er geen scheiding van u en mij zijn in de tegenwoordigheid van hem die de weegschaal houdt. Gij zijt mijn *Ka* in mijn lichaam (dat) mijn ledematen te zamen houdt en versterkt. Moge gij voortkomen naar de plaats van geluk naar welke ik vooruittreed. Laat de *Shenit* [3]) mijn naam niet doen stinken en moge er geen leugens gesproken worden tegen mij in de tegenwoordigheid van den god. Goed, goed is het voor u te hooren" . . .

Thoth, de rechter van Recht en Waarheid van het groote gezelschap der goden die in de tegenwoordigheid van Osiris zijn, zegt: "Hoor gij dit oordeel. Het hart van Osiris is in waarheid gewogen en zijn ziel is getuige voor hem geweest; het is waar bevonden door beproeving in de Groote Weegschaal; hij heeft de offers in de tempels niet verdorven; hij heeft geen kwaad gedaan door zijne daden en hij heeft geen booze dingen geuit terwijl hij op aarde was". Het groote gezelschap der goden antwoordden aan Thoth, die in Khemennu (Hermopolis) verblijft: "Dat wat uit uw mond voortkomt, zal waar verklaard worden. Osiris, de zegevierende schrijver Ani is heilig en gerechtvaardigd. Hij heeft niet gezondigd ; ook heeft hij geen kwaad tegen ons bedreven. Den verslinder Amement zal niet worden toegestaan over hem te zegevieren. Vleeschoffers en toegang tot de tegenwoordigheid van den god Osiris zullen hem worden toegestaan zoomede een eeuwig tehuis in Sekhet-hetepu, zooals dit met de volgelingen van Horus het geval is".

---

[1]) Deze toespraak van Ani is feitelijk Hoofdst. XXX B.

[2]) D.w.z. de "Hoofden" of "Aanvoerders".

[3]) Goddelijke officianten.

Vignet: De schrijver Ani wordt door Horus, den zoon van Isis, in de tegenwoordigheid van Osiris geleid, die op een troon zit in een heiligdom in den vorm van een begrafeniskist. Osiris heeft op zijn hoofd den *Atef*kroon en in zijn handen heeft hij den kromstaf, den scepter en de zweep, zinnebeelden van gezag, heerschappij en souvereiniteit; van zijn hals hangt de *menát*. Zijn titel hier luidt "Osiris, Heer der eeuwigdurendheid". Achter hem staan Nephthys, zijn zuster, aan zijn rechterkant en Isis, zijn zuster en vrouw, aan zijn linkerkant. Voor hem staande op een lotusbloem, de vier goden der Cardinale punten, of zooals zij soms genoemd worden, "de kinderen van Horus" en "Kinderen van Osiris". De eerste Mestha, heeft het hoofd van een man; de tweede Hāpi, het hoofd van een aap: de derde Tuamāntef, het hoofd van een jakhals; en de vierde Qebhsennuf, het hoofd van een havik. Nabij de lotus hangt de huid van een dier. De zijkant van den troon van Osiris is zóó geverfd, dat hij op een begrafeniskist gelijkt. Het dak van het heiligdom steunt op zuilen met lotuskapiteelen waarboven een beeld van Horus-Sept of Horus-Seker, en dan een rij Uraei. Het voetstuk waarop het heiligdom rust, heeft den vorm van een hieroglyph dat het zinnebeeld is van Maāt of "Recht en Waarheid".

Voor het heiligdom staat een tafel met offerande, waarbij Ani, op een rieten mat knielt, zijn rechterhand in aanbidding opgeheven; in zijn linkerhand houdt hij den *Kerp* scepter. Hij draagt op zijn hoofd een witgemaakte pruik en den zoogenaamden "kegel" waarvan de beteekenis onbekend is.

Tekst: (1) Zegt Horus, de zoon van Isis: "Ik ben tot u gekomen, O Un-nefer, en ik heb u den Osiris Ani gebracht. Zijn hart is gerechtvaardigd [bevonden], (2) en het is uit de weegschaal gekomen; het heeft niet tegen een god of godin gezondigd. Thoth heeft het gewogen volgens het bevel hem gegeven door het gezelschap der goden; en het is zeer waar en rechtvaardig. Sta toe dat hem koeken en bier gegeven worden en laat hem toe in de tegenwoordigheid van den God Osiris; (4) en laat hem voor eeuwig en eeuwig gelijk zijn aan de volgelingen van Horus".

(1) En Osiris Ani (2) zegt: "Zie, ik ben in uwe tegenwoordigheid, O heer van (3) Amentet. Er is geen zonde in mijn (4) lichaam. Ik heb niet bewust gesproken dat wat niet waar is (5), ook heb ik niets

met een valsch hart gedaan, Sta mij toe dat ik moge zijn als die begunstigden die in uw gevolg zijn en dat ik moge zijn een Osiris, grootelijks begunstigd door den schoonen God en geliefd door den heer der Wereld. [Ik] die inderdaad ben een schrijver die u mint, Ani, zegevierend voor den God Osiris".

Aanteekeningen en verklaringen.

I. De bijzonderheden van elke Oordeelvoorstelling loopen aanmerkelijk uiteen, zoodat het schijnt dat elke teekenaar of schrijver vrij was in details naar eigen keuze de groote gronddenkbeelben uit te werken. Zoo wat betreft de weegschaal. De hefboom is altijd precies horizontaal, een feit dat er op wijst dat het hart van den Egyptenaar evenwichtig moest zijn aan, doch niet zwaarder dan de veer van Maāt. Deze veer wordt soms vervangen door het beeld van de godin Maāt zelve.

Het wegen van het hart geschiedt soms door Anubis, soms door Maāt. De "doode" betreedt gewoonlijk de Zaal des Oordeels alleen of met zijne vrouw, soms echter wordt hij binnengeleid door Anubis, soms door een god met een hondekop die een mes in de linkerhand draagt.

Am-mit wordt beschreven als volgt: "Haar voorste deel is dat van een krokodil, haar achterste deel dat van een nijlpaard en haar midden dat van een leeuw." De doode wordt niet altijd door Horus tot Osiris geleid; soms geschiedt dit ook door Anubis.

De voornaamste inhoud eener kleine boekerij te Thebe gevonden, bestaat uit formulen van bezweringen tegen zwarte magie en *begrafenisritualen*, ware gebedenboeken of handboeken voor elken pelgrim in de eeuwigheid. Deze begrafenisteksten zijn gewoonlijk in hieratisch schrift geschreven. Aan het hoofd van den papyrus staat steeds een reeks van tooneelen, afbeeldende hoe de overledene achtereenvolgens voor eene schare van Godheden verschijnt, welke hem moeten ondervragen. Vervolgens komt het oordeel over die ziel, terwijl het derde bedrijf een aanvang neemt met *het ingaan van die ziel in het goddelijk licht.* (Hfdst. Het te voorschijn treden bij Dag). Dergelijke papyri zijn dikwijls twaalf meter lang (zie o.a. Maspéro, Guide au musée de Boulaq).

Het volgende is een uittreksel uit algemeene beschrijvingen en de papyrus van den priester Nivo-loe (of Nivolen), in het Louvre, kan als voorbeeld dienen. Trouwens de voorstellingen zijn *in hoofdzaak* steeds gelijk. Allereerst is er het vaartuig dat de doodkist draagt, een zwarte kist met de mummie van den overledene. Zijne moeder Ammenbem-Heb en zijne zuster Hoeissaneb zijn er bij, en aan het hoofd en de voeten van het lijk staan Nephtys en Isis in roode kleederen (astrale begeerten), bij haar een priester van Osiris, gekleed in zijn panterhuid (astraal voertuig), met een wierookvat in de rechterhand en vier helpers die de ingewanden (innerlijk wezen) van den overledene dragen.

De God Anubis (zie hierover andere aanteekeningen), — met den kop van een jakhals — ontvangt de doodkist uit de handen der huilebalken (achtergelaten begeerten en hartstochten). Vervolgens verrijst de ziel uit hare mummie en de kha van den overledene treedt uit het stoffelijk voertuig in de hoogere gebieden. De ziel begint de vier genii van het Oosten, de heilige vogels en Ammon in een vorm van een Ram, te aanbidden. In het "paleis der waarheid" gebracht, staat de overledene voor zijne rechters (Karma, Karmische schulden, geweten). Terwijl de geest, in den vorm van een scarabaeus (symbool van eeuwig leven), voor Osiris staat, bevindt zijn astrale voertuig zich aan de deur. (De geest is dus een gebied hooger ingetreden.) In den papyrus van Petamenoph wordt verder de astrologie op de anatomie van het menschelijk lichaam, hart en ziel toegepast. Zoo "behooren het haar aan den Nijl, de oogen aan Isis, de ooren aan Macedo, den bewaker der keerkringen, de neus aan Anubis" enz. Vandaar dat er nu in het ritueel vele aanroepingen voorkomen aan de goden die deze deelen van het menschelijk lichaam (de mummie) besturen. Verder smeekt de geest Osiris om den "doode" in de andere wereld ganzen, eieren, varkensvleesch enz. te schenken.

(De Mirville, V, 81, 85.) Nu moet men daarbij dadelijk bedenken dat deze woorden "ganzen, eieren en varkensvleesch" eene occulte beteekenis hebben. Want "de grootsche en waardige taal van het *Boek der Dooden*, deze afbeeldingen vol majesteit, deze rechtzinnigheid van het geheel, bewijzen klaarblijkelijk een zeer scherpomlijnde leer over de onsterfelijkheid der ziel en haar persoonlijk voortbestaan"

(Blavatsky, "Geh. Leer" III 274) en laten wij er aan toevoegen ook van den terugkeer tot wedergeboorte van de ziel via de groepziel van elementale rijken en het dierenrijk. Zoo lezen wij bij Blavatsky (t. a. p.) verder: "De psychotasie (of *het oordeel over de ziel*) is voorzeker van begin tot einde een gedicht voor dengene die haar op de juiste wijze lezen en de daarin voorkomende afbeeldingen vertolken kan. Op die voorstelling zien wij den gehoornden Osiris met zijn haakvormigen scepter,(den oorsprong van den bisschops-of kromstaf),terwijl de ziel omhoog zweeft, aangemoedigd door Tmei, de dochter van de zon der gerechtigheid en de Godin van genade en rechtvaardigheid; Horus en Anubis wegen de daden der ziel, op een dezer papyri komt voor dat de ziel schuldig bevonden wordt aan gulzigheid en veroordeeld om als varken op aarde wedergeboren te worden..." H. P. Blavatsky zegt dan verder dat de Oriëntalisten dit helaas volkomen ten onrechte als een bewijs voor het geloof aan zielsverhuizing in dieren opvatten, want de occulte wet van Karma zou deze uitspraak verklaren dat zij slaat op het fysiologisch gebrek dat de ziel bij hare reïncarnatie wacht, een gebrek dat die persoonlijkheid in duizend en één valstrikken en onaangenaamheden zal brengen". "Om te beginnen folteringen, dan *3000 jaar lang* metempsychose als havik, engel, lotusbloem, reiger, ooievaar, zwaluw, slang en krokodil; enz." (de Mirville. V, 84, 85.) waarop H. P. Blavatsky verder schrijft: Ook in dit geval zal eene enkele vingerwijzing misschien helder licht verspreiden. Zijn de Oriëntalisten er volkomen zeker van, dat zij de "metempsychosen gedurende 3000 jaar" goed gelezen hebben? De occulte leer zegt dat Karma 3000 jaar lang op den drempel van Devachan (het Amenti der Egyptenaren) wacht en dat het eeuwige *Ego* dan opnieuw gereïncarneerd wordt om in zijn nieuwe tijdelijke persoonlijkheid den straf te ondergaan voor zonden, bedreven in het vorige leven, terwijl het lijden daarvoor in een of anderen vorm misslagen uit het verleden zal boeten. En de havik, de lotusbloem, de reiger, de slang, de vogel, kortom elk voorwerp in de natuur, had in de oude godsdienstige zinnebeelden zijn symbolische en veelvoudige beteekenis.

De mensch, die zijn leven lang gehuicheld heeft en voor een goed mensch is doorgegaan, maar in nuchtere waarheid alleen als een roofvogel de gelegenheid heeft afgewacht om zich op zijn mede-

schepselen te werpen en hen van hun eigendom beroofd heeft, zal door Karma veroordeeld worden om in een toekomstig leven de straf voor huichelarij en hebzucht te ondergaan. Wat zal die straf zijn? ..... zijn vonnis om als havik te reïncarneeren, kan eenvoudig beteekenen dat men hem bij wijze van beeldspraak voor een havik zal houden, dat hij in weerwil van zijn echte, goede innerlijke eigenschappen wellicht gedurende een langen levensloop onrechtvaardig (?) en valschelijk van hebzucht, huichelarij en geheime afpersingen beschuldigd en verdacht zal worden, hetgeen hem meer zal doen lijden dan hij verdragen kan..... De overdrachtelijke taal der priesters is nooit meer dan oppervlakkig ontsluierd en de hieroglyphen worden tot heden toe slechts gebrekkig verstaan. (Zie verder Isis Unveiled I, 297,) waar wij o.a. lezen: "Men zal opmerken dat deze wijsbegeerte der tijdkringen, welke de Egyptische hierophanten allegorisch voorstelden door den 'Cirkel der noodzakelijkheid', tevens de allegorie van den 'val des menschen' verklaart. Volgens de Arabische beschrijvingen droeg elk der zeven kamers van de pyramide, — dit meest grootste van alle cosmische zinnebeelden — den naam van een planeet. De eigenaardige bouwtrant van de pyramide geeft op zichzelf reeds de richting van het metaphysisch denken der bouwers te kennen. De top verliest zich in den helderen blauwen hemel van het land der Pharaohs en verzinnebeelt het in het ongeziene heelal verloren oorspronkelijk punt waaruit het eerste ras der geestelijke prototypen van den mensch voortgekomen was. *Elke mummie verloor van het oogenblik harer balseming in zekeren zin haar stoffelijke individualiteit;* zij verzinnebeeldde het menschelijke ras. Zij werd geplaatst op de wijze die het best er op berekend was den uittocht der "ziel" te bevorderen, welke laatste *door de zeven planeetkamers* moest gaan voordat zij door den zinnebeeldigen top uittrad. Iedere kamer verzinnebeeldde tevens *een van de zeven bollen* (van onze keten) en een der zeven hoogere typen van de stoffelijk-geestelijke menschheid die zich naar men meent, boven de onze bevindt. **Om de 3000 jaar** moest de ziel, die haar ras voorstelt, tot haar oorspronkelijk punt van uitgang terug keeren, voordat zij in een volmaaktere geestelijke en stoffelijke vormverandering nieuwe ontwikkeling onderging. (t. a. p.)

Zoodra de bijzonderheden gegeven zijn, is dit alles magie, en

het slaat tevens op de ontwikkeling onzer zeven wortelrassen, elk met de kenmerken van zijn bijzonderen beschermer of 'God' en zijn planeet.

Het astrale lichaam van iederen ingewijde moest na diens dood in zijn begrafenismysterie opnieuw het drama opvoeren van de geboorte en den dood van alle voorbijgegane en toekomstige Rassen en door de zeven 'planeetkamers' gaan......"

III. Over het "verslinden van het hart."

Men onderscheidde twee soorten van Khoes, ten eerste de gerechtvaardigde khoes, *d. w. z.* de khoes die door Osiris vrijgesproken waren van zonde toen zij voor zijn rechtersstoel gebracht werden; deze leefden een tweede leven. In de tweede plaats kwamen de schuldige khoes, "de voor de tweede maal gestorven khoes"; dit waren de verdoemden. De tweede dood *vernietigde ze niet*, maar zij waren gedoemd, rond te zwerven en de menschen te kwellen. Hun bestaan had phasen welke met die van den levenden mensch overeenkwamen, een zoo innigen band tusschen de dooden en de levenden dat men begrijpt waarom het in acht nemen van godsdienstige begrafenisriten, bezweringen en gebeden (of liever magische aanroepingen) noodzakelijk moest worden.

Anubis is de "Heer van Wijsheid" Mercurius, Boedha (niet *Boeddha*) maar *het* Boedhisch *beginsel*). Hij is de Mazdeaansche Mithra, de Genius, gesteld tusschen "Zon" en "Maan", de eeuwige begeleider van de "Zon" der "wijsheid." Hij was de zonnewolf, de leider en oproeper der zielen. In de Grieksche mythologie wordt hij verzinnebeeld door een der "honden" (waakzaamheid) die over de hemelsche kudden (occulte wijsheid) waken of door Hermes Anubis. Hij is de Argus die over de aarde waakt.

Typhon of de draak Apophis is de Aanklager in het *Boek der Dooden*. Anubis is dezelfde als Horus, de Christelijke Michael, of Anubis Sirius, de Leontoide Michael, op de Gnostieke kleinoodiën voorgesteld met een *Leeuwen*kop. (Zie verder "Geh. Leer" II, 38, 592, enz.) Wanneer Anubis dus het hart laat verslinden, beteekent dit dat het Boedhisch beginsel, immers zetelend in het hart, weer terugkeert tot het algemeen Boedhisch beginsel, om de kracht te ontnemen aan de slechte vormen die deel waren van den veroordeelde. Ditzelfde wordt weergegeven door het beeld van Michail of St. Joris

die den draak doodt. Anubis wordt dan ook wel afgebeeld, bezig zijnde een draak te dooden die den kop en den staart van een slang heeft. (De slang is symbool der boedhische wijsheid en kracht, die in den draak verkeerd zich uit.)

Het "hart" is bij den Egyptenaar het symbool van "het oorzakelijk" lichaam.

IV. *Amemit* .... "Maar er is een typische verslinder. De Roode Zee is zijn verblijfplaats en 'eeuwige verslinder is zijn naam'. Een zijner andere namen is Mates, de harde, wreede, flint-hartige. Hij wordt beschreven als iemand met de huid van een mensch en het gezicht van een hond. Zijn verblijf is in het roode vuurmeer, waar hij leeft van de schaduwen der verdoemden en de levens der vorsten eet. (Een beschrijving dus ongeveer van den Christelijken Duivel. v.G.). Dezelfde typische verslinder komt onder een ander beeld voor in de zaal des oordeels, waar hij Amemit heet. Hier heeft hij den kop van een krokodil. Zooals wij zouden spreken van de kaken des doods, der hel, der vernietiging, spraken de Egyptenaren van of vertoonden zij de kaken van een krokodil. Degenen die veroordeeld waren om verslonden te worden, vielen in de kaken van den verslinder. Zóó is de krokodil de verslinder, de typische tyran, het wreede, hardvochtige monster, dat de poort van den uitgang afsluit enz."

(Zie verder G. Massey, Egypt. Book X, blz. 643 e.v.)

V. *De Rechters*: De veertig rechters, die in het gebied van Amenti, als de beschuldigers der ziel voor Osiris staan, behooren tot dezelfde klasse van godheden als de Lipika .... de rechters lezen het verslag van het leven van iedere ziel uit haar register, of in de zaal des Oordeels uit het Hart van den Doode, dat een open boek wordt. Zij zijn varianten van de Lipika en hunne Akashaïsche verslagen (zie verder *Secret Doctrine* I, 130, 131).

VI. *Hieroglypen en emblemen*: Het gebruik van geometrische figuren en de veelvuldige zinspelingen op figuren in alle oude geschriften als de Purana's en het *Boek der Dooden* ... moet verklaard worden.

De Figuren, vaak eenvoudig voorstellingen die de ware beteekenis moeten verhullen en de heilige getallen, waarvan de waarde alleen aan okkultisten bekend is door Inwijding (zie verder *Secret Doctrine*, I, 95, 96).

VII. H. P. Blavatsky over "het Hart" en "de Verslinder" (Secret

Doctrine I, 233, 240, 241). "De *Vijfde Orde* (der Hierarchieën) is zeer geheimzinnig, aangezien zij in verband staat met den microcosmischen vijfhoek, de vijfpuntige ster, welke den mensch voorstelt. In Egypte werden deze Dhyani's in verband gebracht met den *krokodil*, en hunne woonplaats is in den Steenbok. (10e Dierenriemteeken = Makara)... In Egypte werd de doode, wiens symbool het pentagram is of de vijfpuntige ster, waarvan de punten de ledematen van een mensch voorstellen, op zinnebeeldige wijze voorgesteld als omgezet in een krokodil. Sebek is, zooals Gerald Massey zegt, die aantoont dat deze het type der verstandelijkheid is, in werkelijkheid een draak en niet een krokodil. Hij is de 'Draak der Wijsheid' of Manas, de menschelijke ziel, het verstandelijk beginsel, dat in onze esoterische wijsbegeerte het *vijfde* beginsel heet.

In het *Boek der Dooden* of *Rituaal* zegt de doode Osiris-gewordene afgebeeld als een mummievormig god met een krokodillenkop: 'Ik ben de krokodil die voorzit bij de vreeze, ik ben de krokodilgod bij de aankomst van zijne ziel onder de menschen. Ik ben de krokodilgod die gebracht is om te vernietigen.' Eene toespeling op de vernietiging der goddelijke geestelijke reinheid, wanneer de mensch de kennis van goed en kwaad verwerft... 'Ik ben de visch van den grooten Horus. Ik ben ondergedompeld in Sekhem'.

Deze laatste zinsnede bevestigt en herhaalt de leer van het esoterisch Boeddhisme, want zij doelt onmiddellijk op het vijfde beginsel (intuïtie) of beter op het geestelijk deel van diens inwezen, dat na den dood des menschen samenvloeit, niet opgenomen wordt door en één gemaakt wordt met Atma-Boeddhi, want Sekhem is de zetel, plaats van den god Khem (Horus-Osiris, Vader-Zoon).

In het *Boek der Dooden* wordt de overledene voorgesteld terwijl hij met Horus-Thoth Sekhem binnentreedt en 'als zuivere geest daaruit te voorschijn treedt.'

De 'doode' zegt:

Ik zie de vormen van mijzelven als verschillende menschen eeuwig van gedaante wisselen... Ik ken dit hoofdstuk. Hij die het kent... neemt alle soorten van levende vormen aan. En terwijl hij met een magische spreuk (het woord! datgene toe spreekt wat in de Egyptische Esoteriek het 'voorvaderlijk hart heet of het reïncarneerend beginsel, het blijvend Ego, zegt de doode:

'O mijn hart, mijn voorvaderlijk hart, noodig voor mijne gedaanteverwisselingen . . . scheid u niet van mij af in tegenwoordigheid van den bewaarder der schalen. Gij zijt mijne persoonlijkheid binnen in mijne borst, goddelijk metgezel, die over mijne vleeschelijkheden waakt.'

In Sekhem nu ligt het 'geheimzinnig aangezicht' verborgen of de werkelijke mensch, verborgen onder de onechte persoonlijkheid, den drievoudigen krokodil vàn Egypte . . . De krokodil is de eerste om het verterende vuur der ochtendzon op te wachten en te gemoet te gaan en werd zeer spoedig eene verpersoonlijking van de zonnewarmte. Wanneer de zon opging, kwam dat overeen met de komst op aarde en onder de menschen van de 'goddelijke ziel welke de goden belevendigt.' Vandaar die vreemde symboliek. De mummie zette den kop van een krokodil op om te laten zien dat zij een van de aarde komende ziel was." *(Wordt vervolgd).*

OORSPRONG EN OUDHEID DER GEWIJDE SCHOLEN.

Vervolg van blz. 55.

HOOFDSTUK V.

DE WIJSBEGEERTE MET BETREKKING TOT DE MAÇONNIEKE RITEN.

Symbolen. Over den aard der Symbolen die in de Gewijde Scholen gebruikt werden, is bijna even weinig te vinden in de boeken er over, als dit het geval is met de oude Vrijmetselarij en zij waren klaarblijkelijk "behoorlijk gedekt". Wij kunnen echter zeer goed datgene wat wij niet weten omtrent symbolen, zoeken door hetgeen wij uit de geschiedenis weten, en om symbolen te begrijpen moeten wij de oude geschiedkundige godsdiensten bestudeeren. De vrijmetselaars, Rozekruisers, Tempeliers en Gnostieken bezigden allen dezelfde soort symbolen. Het genootschap der Druzen in Syrië en de Sufi-Derwischen van Perzië en Turkije, verklaren dat zij de Platonische School volgen (hetzij door inspiratie van hare schrijvers of door afstamming uit de Oude Mysteriën) aan welke alle, in den een of anderen vorm, hunne kennis ontleenen. Wij kunnen deze godsdienstige symbolen ook naspeuren in de onveranderde riten van Indië.

De grondslag van het maçonnieke juweel van een Voorzittend Meester is een oud Egyptisch symbool, want Plutarchus deelt ons mede, dat een driehoek waarvan de basis 4, de opstaande zijde 3 en de schuine zijde 5 was, zoodat het vierkant der hypothenusa gelijk is aan de som van de vierkanten der beide andere zijden, een belangrijk embleem was in Egypte als een natuursymbool. De basis stelde Osiris, de opstaande zijde Isis en de schuine zijde Horus voor; het scheppend en het ontvankelijk beginsel en het uit deze beide voortkomend. Hij was de standaard voor hunne vlaktematen en was voor de latere eeuwen de traditioneele methode door welke de meestermetselaar de haakschheid van zijn grondvlak toetste.

Iamblichus (I, IX) zegt: "Onder die dingen welke overal verklaard worden in de gewijde drama's, hebben enkele een bijzondere gewijde oorzaak en hoogere beteekenis; andere bewaren het beeld van een denkbeeld dat er achter ligt, evenals de scheppende natuur zekere bijzondere formaties uit onzichtbare beginselen formeert; andere zijn ingevoerd uit het gevoel van vereering of met het doel om iets te verduidelijken of bekend te maken. Enkele sluiten in wat nuttig voor ons is, louteren ons op een of andere wijze of bevrijden ons van onze menschelijke zwakheden, of wel zij weren een of ander kwaad af, dat ons anders zou overvallen".

Wij hebben reeds gewezen op het Pythagoreesche gevoelen dat "het pad van ondeugd en deugd gelijkt op de letter **Y**," en hoewel deze kernspreuk in de Vrijmetselarij vergeten is, zoo wordt er nog gedacht aan den "Gouden tak" waardoor zij werd voorgesteld. De letter **Y** is evenzoo een symbool dat de Chineezen wijdden aan de Groote Eenheid of de Godheid. Men heeft beweerd dat als symbool wij hier een winkelhaak **V** boven een schietlood **I** zien.

Hermes de Driewerf grootste beschrijft God als "een verstandelijke bol, welks middelpunt overal en welks omtrek nergens is", en deze taal bevestigt de opmerkingen die wij maakten omtrent de Beide Zuilen. Pherekydes Syros, die zijn vroegste opleiding van Pythagoras genoot, vermeldt in zijn *Lofzang tot Zeus*, aangehaald door Kircher (*Oed. Eegyptae*), de volgende opmerkenswaardige regels:

"Jupiter is een cirkel, driehoek en winkelhaak,
Middelpunt en lijn, en alle dingen, — vóór alles".

Plato zegt in zijn zevenden *Zendbrief aan Dion* uitdrukkelijk dat

hij niets uitvoerig wil schrijven over deze verheven bespiegelingen, maar dat er drie dingen zijn door welke wetenschap het vierde, noodzakelijkerwijs wordt voortgebracht en dat het vijfde vaststelt dat wat bekend en waar is. "Neem nu elk van die, begeerig te leeren wat wij onlangs beweerd hebben, en denk als volgt over deze alle — een cirkel wordt genoemd iets wat aldus wordt uitgedrukt. Want dat wat overal even ver is van de uiteinden tot het middelpunt is de bepaling van dat wat wij aanduiden door den naam van een rondte of cirkelomtrek of kring. Maar het derde is de kring die uitgewischt kan worden. Maar het vierde is wetenschap en verstand en ware opvatting omtrent deze. En het geheel hiervan moet wederom vastgesteld worden als een ding dat noch in stem, noch in lichamelijke figuren bestaat, maar ineigen is aan de ziel".

Wij hebben hier een voorbeeld van de wijze waarop Plato de Geometrie gebruikt om onderricht te geven, doch in zijn tweeden zendbrief aan Dion gebruikt hij concentrische cirkels om te spreken over de goddelijke drievuldigheid van Agathos (het goede), Logos (het woord of de wil) en Psyche — wijsheid, gedachte, leven — Vader, Woord, Geest. Hij zegt: "Gij verklaart mij dat de aard van het eerste u niet voldoende onthuld is. Ik moet tot u in raadselen schrijven, opdat, indien mijn brief aan het verkeerde adres zou komen, hetzij te zee of te land, de lezer hem niet zal begrijpen. Alle dingen zijn rondom den koning aller dingen, alle dingen bestaan ter wille van hem, en dat is de oorzaak van alle uitstekende dingen. Rondom het tweede zijn de ondergeschikte dingen. Rondom het derde is de derde klasse der dingen. De menschelijke zielen trachten den aard van deze te leeren, zoekende naar dat wat er homogeen mede is en bijgevolg onvolmaakt, maar in den koning en in deze andere welke ik vermeld heb, is zoo iets niet... De grootste voorzorg moet genomen worden om niet te schrijven, maar van mond tot oor te leeren, want het is bijna onmogelijk dat wat geschreven is, niet algemeen bekend wordt. Om welke reden ik niets over zulke onderwerpen geschreven heb; zulke boeken van mij bestaan niet en zullen nooit bestaan." Proclos zegt in zijn Commentaar hierop: "De Demiurgos of schepper is drievoudig, en de drie Verstandswezens zijn de drie Koningen, Hij die bestaat, Hij die bezit, Hij die aanschouwt." Verscheidene schrijvers geven de volgende geëigende

passage op gezag van Suidas: "Thulis, Koning van Egypte, ging aldus naar het Orakel van Serapis: 'Gij die de God van het Vuur zijt en den loop der hemelen bestuurt, zeg mij de waarheid, was er ooit of zal er ooit iemand zijn, zóó machtig als ik zelf?' Hem werd geantwoord: 'Eerst God, dan het Woord en de Geest, alle vereenigd in één. Ga van hier O! sterveling, wiens leven altijd onzeker is'." Toen hij wegging voerden de priesters de aangeduide bedreiging uit door den keel van den zelfzuchtigen Thulis af te snijden.

In de *Ethische Fragmenten* van Hierocles, die tegen het einde van de tweede eeuw schreef en een Pythagoreeër was, wordt het symbool van tien concentrische kringen gebruikt om onze zedelijke plichten aan te duiden, en wij hebben gezien dat de Chaldeeërs, Meden en Perzen zeven concentrische kringen beschouwden als een heilig symbool, terwijl men zegt van nog oudere rassen die wij vermeld hebben dat zij drie zoodanige kringen bezigden. Hierocles zegt: "Elk onzer is als het ware omschreven door vele concentrische kringen, waarvan enkele klein, andere groot zijn, enkele omvatten, maar andere omvat worden, al naar de mate van de verschillende en ongelijke gewoonten met betrekking tot elkander. Want de eerste en dichtstbijzijnde kring is die welke een ieder om zijn eigen denkvermogen trekt, in welken kring het lichaam en wat aangenomen wordt ter wille van het lichaam, begrepen is. Want dit is nagenoeg de kleinste kring en raakt bijna het middelpunt zelf. De tweede van deze, welke op een grooter afstand van het middelpunt is, doch den eersten kring insluit, is die waarbinnen ouders, broeders, vrouw en kinderen gerangschikt zijn. De derde kring van het middelpunt af is die welke ooms, tantes, grootvaders, grootmoeders en de kinderen van broeders en zusters omvat." Hij gaat dan verder door zes andere kringen: (4) verwanten, (5) het volk, (6) stammen, (7) burgers, (8) dorpelingen, (9) provincialen, en besluit met (10) "Maar de buitenste en grootste kring, en welke alle andere kringen omvat, is die van het geheele menschelijke ras." In gevoelen kan niets méér maçonniek zijn dan dit, maar Augustinus heeft een zeer voegzame verklaring van het symbolische punt in een cirkel, en hij was eenmaal een Gnosticus geweest. Hij zegt: "Daar er in een cirkel hoe groot hij ook zijn moge, altijd een middelpunt is, waarheen alles convergeert, door Geometers het middelpunt genaamd, en hoewel

de deelen aan den geheelen omtrek tallooze malen verdeeld kunnen worden, toch is er een ander punt, behalve dat, van hetwelk alle gelijkelijk meten en dat door een zekere wet van gelijkmatigheid de souvereiniteit over alle heeft. Indien gij echter dit eene punt verlaat, welk punt gij ook neemt, hoe grooter aantal lijnen gij trekt, hoe verwarder alles wordt. Zoo wordt de ziel heen en weer geslingerd door de grootschheid zelve der dingen en wordt door een werkelijke verlatenheid vernietigd, daar haar eigen aard haar dwingt overal een doel te zoeken, en de veelvuldigheid laat zulks niet toe. [1]) Het merkwaardig gedeelte hiervan is de ingewikkelde bewoording alsof Augustinus in zijn gedachte had — en trachtte te verbergen — de geheime methode om een zuiveren winkelhaak te vinden door het middelpunt. Lucianus laat Cato opmerken, "God maakt zich aan de geheele wereld bekend; Hij vult den geheelen cirkel van het heelal, doch maakt zijn bijzonder verblijf in het middelpunt, welke de ziel der rechtvaardigen is". Nog eene wijze om dit te verduidelijken wordt gebezigd door den Rozekruiser Paracelcus, die zegt: "Alle getallen zijn veelvouden van een, alle wetenschappen loopen samen op een gemeenschappelijk punt, alle wijsheid komt uit een middelpunt, en het getal der wijsheid is een .... Zij die den lichtgevenden cirkel liefhebben zullen er toe aangetrokken worden, en hunne kennis komt van God."

Dionysius Thrax, een geleerde grammaticus, wordt aangehaald door Clemens Alexandrinus, zeggende dat enkelen symbolisch van gedachten wisselen "niet alleen door woorden maar ook door symbolen." Dit sluit in dat er een door allen begrepen beteekenis gehecht werd aan symbolen. Dezelfde schrijver deelt ons mede dat het eene gewoonte der Egyptenaren was, een tak in de hand te houden terwijl zij in aanbidding verzonken waren.

Aristoteles — geboren te Stagyra in 384 v. Chr., toen Plato 43 jaar was, en Socrates 15 jaar dood was, werd een leerling van Plato in Athene in 332 v. Chr. Hij verklaart: "Hij die de schokken der fortuin moedig doorstaat en zichzelf oprecht gedraagt, is waarlijk goed en heeft een haaksche houding waarop niets valt aan te merken." [2]) Het Zoroastrische Orakel zegt: "Het denkvermogen van den vader

[1]) Olivers *Symb. Dict.* Art. Point enz.

[2]) *Old York Lectures m. s.*

bepaalde dat alle dingen in drieën zouden verdeeld worden", hetwelk Plato geometriseerend aldus uitdrukt: "God gelijkt een driehoek met drie gelijke zijden." Xenocrates, de vriend van Plato, schreef den gelijkzijdigen driehoek aan de goden toe, ziende dat hij overal gelijk is; den ongelijkzijdigen driehoek aan den mensch, ziende dat hij aan alle kanten ongelijk is; den gelijkbeenigen driehoek aan de daemonen of tutelaire geesten, omdat hij gedeeltelijk gelijk en gedeeltelijk ongelijk is in zijne verhoudingen en de daemonen tusschen de menschen en de goden geplaatst zijn.

Proclos zegt dat, "Kennis drie graden heeft — meening, wetenschap en verlichting; de middelen of het werktuig van de eerste is ontvankelijkheid, van de tweede redekunde en van de derde — intuïtie". Diodorus van Sicilië noemt de *Zon* den bouwheer van de geheele natuur en daarom verzinnebeelden wij den Meester-Bouwer door dat symbool. De winkelhaak was een van de heilige zinnebeelden dát gedragen werd door de Stolisto's der oude Mysteriën. In de werkelijke Blauwe Vrijmetselarij is de Mensch de levende steen en de werktuigen en symbolen worden gebruikt om hem tot juiste verhoudingen te brengen als bij den werkelijken steen.

Maar een zeer belangrijk symbool, zoowel wijsgeerig als maçonniek, en dat te allen tijde gemeenzaam geweest is aan de wereld, is de kubus. Men zegt dat Pythagoras leerde, "het getal acht of de octade is de eerste kubus, dat wil zeggen, haaksch in alle gevallen als een dobbelsteen; opgaande van zijn grondvlak het even getal twee; zoo is de mensch vier in het vierkant of volmaakt". Plato laat in zijn *Protagorus* dezen persoon Socrates toespreken met eene aanhaling uit Simonides, een man uit Scio, die in 556 v. Chr. zijn hoogsten roem genoot. "Het is zeer moeilijk, waarlijk deugdzaam te worden, en in de deugd als een kubus te zijn; dat wil zeggen, dat noch ons gedrag, noch onze handelingen of onze gedachten ons zullen verstoren, of ons uit dien staat van denken zullen brengen". Het is de kubieke steen van het Rozekruis, welke "bloed en water zweet en zielsangsten doorstaat". De gedeelten die wij aangehaald, hebben, zijn een goed voorbeeld aan de zedelijke geometrie der oudheid. Die van Plato bijvoorbeeld duiden op het gebruik dat van geometrische diagrammen kan gemaakt worden bij het onderrichten van wetenschap en Theosophie, die van Hierocles op het gebruik

dat er van gemaakt werd bij het onderrichten vau zedeleer en dat van Augustinus kan verklaren waarom een Meester Vrijmetselaar zijn geheimen op het middelput kan vinden. De aanhaling uit Aristoteles moet een Vrijmetselaar doen denken aan den dag toen hij op den noord-oost hoek stond; en die van Simonides aan wat van hem vereischt wordt, om een volmaakten kubieken steen te worden, en dit meer in het bijzonder daar wij hebben aangetoond dat deze kubus dezelfde beteekenis had in Egypte, Chaldea, Perzië en Amerika en daarom een der meest oorspronkelijke symbolen is.

(Wordt vervolgd.)

BOEKBEOORDEELING.

Br.·. Ludwig Keller. De Geestelijke Grondslagen der Vrijmetselarij en het openbare leven. Vert. J. F. Sikken. Maçonnieke Uitgeversmaatschappij "Hermes" Amsterdam 1914, ing. *f* 1.50.

Dit is een herdruk in boekvorm van de vervolgstukken verschenen in dit periodiek. Het kan dus overtollig geacht worden dit standaardboekje over een der groote aanzichten van de Vrijmetselarij bij onze lezers verder aan te bevelen. Wel kunnen wij hun aanraden nu dit boek netjes verzorgd voor zéér billijken prijs verkrijgbaar is, het zich ook als boek aan te schaffen om het aan hen, die iets meer willen weten omtrent Vrijmetselarij, ter hand te stellen. A. K.

Dr. Ernst Schultze. Het Maçonniek Geheim. Vert. J. F. Sikken, Maçonnieke Uitgeversmaatschappij "Hermes" Amsterdam, 1914, ing. *f* 020.

Ook deze brochure is een overdruk van een artikel in dit tijdschrift verschenen. Juist in deze tijden, waar zooveel gesproken wordt over het al of niet "geheime" in de maçonnieke orden, leek het den uitgevers blijkbaar nuttig in dezen vorm het artikel voor ruime verspreiding verkrijgbaar te stellen. A. K.

Br.·. A. E. Thierens. Het Wezen der Vrijmetselarij en hare taak in den komenden tijd. N. V. Electrische Drukkerij "Luctor et Emergo", 's-Gravenhage 1914. Prijs?

Deze brochure is eene overdruk van het artikel door Br.·. Thierens gepubliceerd in "De Nieuwe Gids". Het is zeker goed dat dit belangwekkend opstel dat zóó geheel in den geest van de redactie van dit periodiek (De Swastika) is geschreven, ook buiten den lezerskring van "De Nieuwe Gids" nu zijn weg kan vinden. Het sluit goed aan bij de voormelde brochure en de schrijver wijst er op dat de Vrijmetselarij met de tijden mee moet gaan, den arbeid moet voortzetten, in het kort de evolutie moet leiden, niet achteraan hinken of geheel en al achterblijven.

Wij bevelen de brochure ten warmste aan. Er wordt zooveel onzin verkondigd over Vrijmetselarij dat men blijde is iets met commonsense geschreven, te recenseeren te krijgen. v. G.

Dr. R. Römer, Voorzitter der Loge "Deli". Een en ander over Vrijmetselarij. Uitgegeven voor rekening der loge "Deli" te Medan. Jaartal? Prijs?

In het "woord vooraf" zegt de schrijver: "Deze brochure dankt haar ontstaan aan het verzoek van eenige leden der loge "Deli" te Medan tot schrijver dezes gericht, om eene lezing aangaande de Orde van Vrijmetselaren voor niet-maçons te willen houden, opdat daardoor de profaan een juister inzicht zoude kunnen krijgen van wat de Vrijmetselarij wil, wat deze is, en om tevens iets van die onnoodige geheimzinnigheid weg te nemen, waarin de maçonnerie, ook nog in onze dagen zich hult.

Het doen verdwijnen van die geheimzinnigheid, het meer bekend maken van het ware streven en wezen onzer orde, het kennis maken met onze broederschap, zal voor velen een beletsel wegnemen om tot de onzen toe te treden".

Uit deze woorden zal men den aard van dit goed geschreven boekje kunnen leeren kennen. Het is heel veel beter dan de tot dusver door leden van het Gr.·. O.·. geschreven propagandaboekjes en wel aanbevelenswaard voor hen die weinig weten van hetgeen het doorsnee-lid dier Orde daar meent dat vrijmetselarij moet zijn.

Het is wel merkwaardig op te merken, dat nu van alle kanten de taktiek door dit periodiek reeds lang gehuldigd, om de geheimzinnigheid omtrent de Vrijmetselaren en de maçonnieke orden nu eindelijk eens weg te nemen, zoo algemeen erkend begint te worden in ons land. Waarlijk het doet ons genoegen. v. G.